

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 14 maja 2002 r.

w sprawie szczegółowego zakresu i kierunków działań oraz sposobów realizacji zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie gospodarowania środkami pochodzącymi z funduszy Unii Europejskiej.

Na podstawie art. 3a ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o utworzeniu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 1994 r. Nr 1, poz. 2, Nr 80, poz. 369 i Nr 98, poz. 473, z 1997 r. Nr 41, poz. 255, Nr 79, poz. 484 i Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2000 r. Nr 48, poz. 547 i 550 i Nr 88, poz. 983 oraz z 2001 r. Nr 3, poz. 19, Nr 29, poz. 320, Nr 38, poz. 452, Nr 125, poz. 1363 i Nr 129, poz. 1438) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. 1. Rozporządzenie określa szczegółowy zakres i kierunki działań oraz sposób realizacji zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zwanej dalej „Agencją”, w ramach realizacji Specjalnego Programu Akcesyjnego na Rzecz Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich, zwanego dalej „programem SAPARD”.

2. Agencja w ramach realizacji programu SAPARD może udzielać pomocy finansowej na określone w tym programie działania:

1) poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych,

2) inwestycje w gospodarstwach rolnych,

3) rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich,

4) szkolenia zawodowe,

5) pomoc techniczna.

3. Agencja udziela pomocy finansowej, o której mowa w ust. 2, w formie refundacji części lub całości kosztów, które mogą być objęte pomocą finansową w ramach programu SAPARD, zwanych dalej „kosztami kwalifikowanymi”, ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej przeznaczonych na realizację programu SAPARD oraz z krajowych środków publicznych przeznaczonych na współfinansowanie tego programu.

4. Refundacja całości lub części kosztów, o których mowa w ust. 3, obejmuje koszty ponoszone na materiały, towary i usługi pochodzące z państw wymienionych w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

5. Agencja gromadzi informacje dotyczące postępów w realizacji poszczególnych działań programu SAPARD do monitorowania realizacji tego programu i sporządza raporty, które przedstawia ministrowi właściwemu do spraw rozwoju wsi.

6. Raporty, o których mowa w ust. 5, są przekazywane Krajowemu Komitetowi Sterującemu do Spraw Programu SAPARD utworzonemu przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, zwanemu dalej „Komitetem Sterującym”, i Krajowemu Komitetowi Monitorującemu, o którym mowa w rozdziale B artykule 7 Wieloletniej Umowy Finansowej pomiędzy Komisją Wspólnot Europejskich występującą w imieniu Wspólnoty Europejskiej a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej występującym w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej, dotyczącej Specjalnego Programu Akcesyjnego na Rzecz Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w Polsce, sporządzonej w Brukseli dnia 25 stycznia 2001 r. (Monitor Polski Nr 30, poz. 502).

§ 2. 1. Pomoc finansowa ze środków przewidzianych w rocznej umowie finansowej zawartej między Komisją Wspólnot Europejskich a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej jest udzielana do wysokości limitu stanowiącego równowartość w złotych kwoty przewidzianej w umowie.

2. Równowartość, o której mowa w ust. 1, określa się w oparciu o średni kurs złotego do euro ogłoszony przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu miesiąca poprzedzającego miesiąc zawarcia tej umowy.

Rozdział 2

Pomoc na działania dotyczące poprawy przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych

§ 3. 1. Pomoc finansowa na przedsięwzięcia obejmujące poprawę przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych, zwana dalej „pomocą dla przetwórstwa”, może być udzielana przedsiębiorcom prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie:

- 1) przetwórstwa mleka,
- 2) uboju zwierząt rzeźnych, rozbioru mięsa lub jego przetwórstwa,
- 3) przetwórstwa ryb i innych organizmów wodnych,
- 4) przetwórstwa owoców i warzyw.

2. Pomoc dla przetwórstwa może być udzielana grupom producentów rolnych lub ich związkom w rozumieniu przepisów o grupach producentów rolnych i ich związkach, prowadzącym działalność w zakresie produkcji:

- 1) mleka,
- 2) żywca lub mięsa,
- 3) ryb i innych organizmów wodnych,
- 4) owoców i warzyw.

3. O pomoc dla przetwórstwa mogą ubiegać się podmioty prowadzące działalność w zakresie, o którym mowa w ust. 1 lub 2, przez okres co najmniej jednego roku obrachunkowego.

§ 4. 1. Pomocą dla przetwórstwa obejmuje się koszty kwalifikowane określone w załączniku nr 2 do rozpo-

ządzenia, poniesione po zawarciu umowy, o której mowa w § 7 ust. 3, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Agencja może objąć pomocą dla przetwórstwa koszty związane z przygotowaniem inwestycji, w szczególności koszty studiów wykonalności przedsięwzięcia i prac projektowych, poniesione przed zawarciem umowy, o której mowa w § 7 ust. 3, jednakże nie wcześniej niż po dniu wejścia w życie rozporządzenia, przy czym koszty te nie mogą przekroczyć 12% całkowitych kosztów kwalifikowanych danego przedsięwzięcia.

3. Pomoc dla przetwórstwa nie obejmuje kosztów związanych z budową nowych zakładów przetwórstwa artykułów pochodzenia zwierzęcego lub owoców i warzyw, z zastrzeżeniem ust. 4 i 5.

4. Pomoc dla przetwórstwa może obejmować koszty kwalifikowane związane z budową nowych rzeźni o rocznej mocy produkcyjnej:

- 1) co najmniej 1000 jednostek przeliczeniowych, ustalonych z zastosowaniem współczynników przeliczeniowych do określania jednostek przeliczeniowych, określonych w załączniku nr 3 do rozporządzenia, lub
- 2) nie mniejszej niż 150 tys. sztuk rocznie dla drobiu.

5. Pomoc dla przetwórstwa, o której mowa w ust. 4, może być udzielona po wykazaniu przez podmiot ubiegający się o udzielenie pomocy braku odpowiedniej mocy produkcyjnej w stosunku do istniejącej bazy surowcowej.

6. Pomoc dla przetwórstwa może zostać udzielona:

- 1) przedsiębiorcom, o których mowa w § 3 ust. 1, jeżeli po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia co najmniej 25% przetwarzanego przez nich surowca nabywanego od producentów rolnych lub rybaków będzie objęte umowami dostawy lub kontraktacji, zawartymi na okres co najmniej 12 miesięcy,
- 2) podmiotom, o których mowa w § 3 ust. 2, jeżeli po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia co najmniej 25% wytwarzanych przez nich produktów będzie zbywanych na podstawie umów dostawy lub kontraktacji, zawartych na okres co najmniej 12 miesięcy.

7. Pomoc dla przetwórstwa nie może być udzielana:

- 1) na przedsięwzięcia związane z przetwórstwem surowców i produktów wymienionych w załączniku nr 4 do rozporządzenia,
- 2) na przedsięwzięcia związane z przetwórstwem surowców i produktów pochodzących z państw innych niż wymienione w załączniku nr 1 do rozporządzenia; ograniczenie to nie dotyczy ryb i innych organizmów wodnych,
- 3) na realizację przedsięwzięcia objętego inną formą pomocy ze środków publicznych,
- 4) podmiotowi zalegającemu z płatnościami związanymi z prowadzoną działalnością z tytułu podat-

ków lub składek na ubezpieczenia społeczne, lub będącemu dłużnikiem Agencji z tytułu wcześniej udzielonej pomocy finansowej w ramach programu SAPARD,

- 5) spółkom, w których Skarb Państwa jest właścicielem udziałów lub akcji o wartości przekraczającej 25% kapitału zakładowego,
- 6) na przedsięwzięcia związane z działalnością w zakresie handlu detalicznego.

§ 5. 1. Agencja może udzielić pomocy dla przetwórstwa w wysokości wnioskowanej przez wnioskodawcę, nie niższej niż 125 000 zł i nie wyższej niż wysokość określona w ust. 2—5.

2. Pomoc dla przetwórstwa udzielana na realizację przedsięwzięć w zakresie:

- 1) przetwórstwa mleka na:
  - a) dostosowanie warunków produkcji do warunków sanitarnych i weterynaryjnych określonych przepisami Unii Europejskiej — wynosi do 50% kosztów kwalifikowanych, o których mowa w § 4 ust. 1,
  - b) zwiększenie stopnia przetworzenia mleka, poprawę jakości półproduktów i produktów, wprowadzenie nowych technologii i innowacji produkcji oraz zmniejszenie kosztów produkcji — wynosi do 40% kosztów kwalifikowanych, o których mowa w § 4 ust. 1,
  - c) ograniczenie negatywnego oddziaływania produkcji na środowisko — wynosi do 30% kosztów kwalifikowanych, o których mowa w § 4 ust. 1,
- 2) uboju zwierząt rzeźnych, rozbioru mięsa i jego przetwórstwa oraz przetwórstwa ryb i innych organizmów wodnych na:
  - a) dostosowanie warunków produkcji do warunków sanitarnych i weterynaryjnych określonych przepisami Unii Europejskiej — wynosi do 40% kosztów kwalifikowanych, o których mowa w § 4 ust. 1,
  - b) zwiększenie stopnia przetworzenia mięsa, ryb i innych organizmów wodnych, poprawę jakości półproduktów i produktów, wprowadzanie nowych technologii i innowacji produkcji oraz ograniczenie kosztów produkcji — wynosi do 30% kosztów kwalifikowanych, o których mowa w § 4 ust. 1,
  - c) ograniczenie negatywnego oddziaływania produkcji na środowisko — wynosi do 30% kosztów kwalifikowanych, o których mowa w § 4 ust. 1,
- 3) przetwórstwa owoców i warzyw na:
  - a) dostosowanie warunków produkcji do warunków sanitarnych określonych przepisami Unii Europejskiej — wynosi do 40% kosztów kwalifikowanych, o których mowa w § 4 ust. 1,
  - b) zwiększenie stopnia przetworzenia owoców i warzyw, poprawę jakości półproduktów i pro-

duktów, wprowadzenie nowych technologii i innowacji produkcji oraz ograniczenie kosztów produkcji — wynosi do 30% kosztów kwalifikowanych, o których mowa w § 4 ust. 1,

- c) ograniczenie negatywnego oddziaływania produkcji na środowisko — wynosi do 30% kosztów kwalifikowanych, o których mowa w § 4 ust. 1.

3. Wysokość pomocy dla przetwórstwa, udzielanej jednemu przedsiębiorcy w okresie realizacji programu SAPARD, z zastrzeżeniem ust. 4—6, nie może przekroczyć, bez względu na liczbę realizowanych przedsięwzięć:

- 1) 6 000 000 zł — na przedsięwzięcia w zakresie przetwórstwa mleka, uboju zwierząt rzeźnych, rozbioru mięsa i jego przetwórstwa oraz przetwórstwa ryb i innych organizmów wodnych,
- 2) 1 100 000 zł — na przedsięwzięcia w zakresie przetwórstwa owoców i warzyw.

4. Wysokość pomocy dla przetwórstwa może zostać zwiększona na przedsięwzięcia realizowane przez przedsiębiorcę, o którym mowa w § 3 ust. 1, na rzecz podmiotów, o których mowa w § 3 ust. 2, lecz nie więcej niż o:

- 1) 1 100 000 zł — na przedsięwzięcia realizowane w zakresie przetwórstwa mięsa, mleka, ryb i innych organizmów wodnych,
- 2) 2 200 000 zł — na przedsięwzięcia realizowane w zakresie przetwórstwa owoców i warzyw.

5. Wysokość pomocy dla przetwórstwa, udzielanej grupie producentów rolnych lub związkowi grup producentów rolnych, o których mowa w § 3 ust. 2, nie może przekroczyć:

- 1) 1 100 000 zł — na przedsięwzięcia realizowane w zakresie przetwórstwa mleka, uboju zwierząt rzeźnych, rozbioru i przetwórstwa mięsa oraz przetwórstwa ryb i innych organizmów wodnych,
- 2) 2 200 000 zł — na przedsięwzięcia realizowane w zakresie przetwórstwa owoców i warzyw.

6. Jeżeli przedsiębiorca prowadzi działalność w wyodrębnionych jednostkach organizacyjnych samodzielnie sporządzających sprawozdania finansowe, wysokość pomocy dla przetwórstwa, o której mowa w ust. 1—4, dotyczy odrębnie każdej z tych jednostek.

§ 6. 1. Wniosek o udzielenie pomocy dla przetwórstwa składa się w oddziale regionalnym Agencji, właściwym ze względu na miejsce realizacji przedsięwzięcia, na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję.

2. Wniosek zawiera:

- 1) imię i nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy,
- 2) opis prowadzonej działalności,
- 3) opis planowanego przedsięwzięcia,

- 4) informację dotyczącą sytuacji finansowej wnioskodawcy,
  - 5) wysokość wnioskowanej pomocy.
3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się w szczególności:
- 1) zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej albo odpis z Krajowego Rejestru Sądowego, a w przypadku:
    - a) grupy producentów rolnych — zaświadczenie wojewody o rejestracji tej grupy w rejestrze grup,
    - b) związku grup producentów rolnych — zaświadczenie ministra właściwego do spraw rolnictwa o rejestracji tego związku w rejestrze związków,
  - 2) plan realizacji przedsięwzięcia zawierający w szczególności:
    - a) opis przedsiębiorstwa,
    - b) analizę marketingową,
    - c) opis technologii produkcji,
    - d) opis planowanego przedsięwzięcia,
    - e) plany realizacji długoterminowych i krótkoterminowych planów rozwoju przedsiębiorstwa,
    - f) analizę siły, wad, okazji i trudności polegających na zaprezentowaniu mocnych i słabych stron przedsiębiorstwa oraz potencjalnych szans i trudności, jakie może napotkać (SWOT),
    - g) informację o sytuacji finansowej z trzech ostatnich lat i prognozy co najmniej na 3 następne lata,
  - 3) opinie wydane przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego i powiatowego lekarza weterynarii, potwierdzające, że przedsięwzięcie, o którym mowa w § 5 ust. 2 pkt 1 i 2, spełni warunki sanitarne i weterynaryjne, określone przepisami Unii Europejskiej,
  - 4) opinię wydaną przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, potwierdzającą, że przedsięwzięcie, o którym mowa w § 5 ust. 2 pkt 3, spełni warunki sanitarne określone przepisami Unii Europejskiej,
  - 5) dokumentację techniczną inwestycji i zezwolenia wymagane odrębnymi przepisami przy realizacji przedsięwzięcia,
  - 6) dokumenty dotyczące sytuacji finansowej wnioskodawcy, w szczególności:
    - a) bilans za ostatni okres sprawozdawczy,
    - b) rachunek zysków i strat na koniec ostatniego okresu sprawozdawczego,
    - c) rachunek przepływów pieniężnych,
    - d) opinię biegłego rewidenta — w przypadku podmiotów podlegających ustawowemu obowiązkowi badania rocznych sprawozdań finansowych,
  - 7) zaświadczenia o niezaleganiu wnioskodawcy z płatnościami z tytułu podatków oraz składek na ubezpieczenia społeczne,
  - 8) plan działania grupy producentów rolnych lub związku grup producentów rolnych na kolejne 3 lata, począwszy od roku obrachunkowego następującego po roku, w którym został złożony wniosek — w przypadku ubiegania się o pomoc na przetwórstwo, o której mowa w § 5 ust. 5.
4. Agencja może zażądać innych niż wymienione w ust. 3 dokumentów potwierdzających spełnienie warunków udzielenia pomocy dla przetwórstwa, wymaganych dla danego przedsięwzięcia, w szczególności dotyczących stanu aktywów i przepływów pieniężnych wnioskodawcy, w przypadku gdy dokumenty, o których mowa w ust. 3, są niewystarczające.
5. Wnioski o udzielenie pomocy dla przetwórstwa składa się w terminie ustalonym przez Agencję, nie krótszym niż dwa miesiące. Agencja podaje termin składania wniosków do publicznej wiadomości co najmniej w dwóch dziennikach o zasięgu krajowym i lokalnym, w terminie 7 dni przed dniem rozpoczęcia biegu terminu do składania wniosków. Ogłaszając termin składania wniosków, Agencja może ustalić maksymalny czas realizacji przedsięwzięć, dla których będzie przyjmowała wnioski o udzielenie pomocy dla przetwórstwa.
- § 7. 1. Agencja, po dokonaniu oceny wniosków o udzielenie pomocy dla przetwórstwa, sporządza listy wniosków przedsiębiorców, odrębnie dla każdego rodzaju prowadzonej przez nich działalności w zakresie:
- 1) produkcji lub przetwórstwa mleka,
  - 2) produkcji żywca, uboju, rozbioru lub przetwórstwa mięsa,
  - 3) produkcji lub przetwórstwa ryb i innych organizmów wodnych,
  - 4) produkcji lub przetwórstwa owoców lub warzyw
- w kolejności od wniosku, który uzyskał ocenę najwyższą, do wniosku, który uzyskał ocenę najniższą, i przekazuje te listy wraz z uzasadnieniem do zaopiniowania Komitetowi Sterującemu.
2. Agencja, dokonując oceny i ustalając listy wniosków, o których mowa w ust. 1, kieruje się kryteriami oceny wniosków w zakresie pomocy dla przetwórstwa, określonymi w załączniku nr 5 do rozporządzenia.
3. Po zaopiniowaniu list wniosków przez Komitet Sterujący Agencja zawiera z wnioskodawcą pisemną umowę o udzielenie pomocy dla przetwórstwa, z zastrzeżeniem ust. 5.
4. Umowa, o której mowa w ust. 3, zawiera w szczególności:
- 1) oznaczenie stron umowy,
  - 2) przedmiot umowy, w tym zakres rzeczowy przedsięwzięcia zgodny z wnioskiem o udzielenie pomocy dla przetwórstwa,

- 3) termin i miejsce realizacji przedsięwzięcia,
- 4) wysokość pomocy dla przetwórstwa,
- 5) warunki i terminy składania wniosków o płatność,
- 6) sposób i warunki wypłacenia pomocy dla przetwórstwa oraz jej zwrotu w przypadku wykorzystania środków finansowych pochodzących z tej pomocy niezgodnie z przepisami rozporządzenia lub pobranych w nadmiernej wysokości,
- 7) określenie formy i wysokości zabezpieczenia zwrotu środków finansowych stanowiących pomoc w przypadku niewykonania umowy.

5. Agencja zawiera umowy o udzielenie pomocy dla przetwórstwa, uwzględniając kolejność wniosków, o której mowa w ust. 1, do wyczerpania środków finansowych przewidzianych na udzielenie tej pomocy.

6. Środki finansowe stanowiące pomoc dla przetwórstwa mogą być wypłacone, jeżeli podmiot ubiegający się o udzielenie pomocy przedstawi w szczególności:

- 1) wniosek o płatność — po zrealizowaniu przedsięwzięcia zgodnie z warunkami określonymi w umowie, co potwierdza Agencja po przeprowadzeniu kontroli na miejscu realizacji tego przedsięwzięcia,
- 2) dokumenty potwierdzające poniesienie kosztów kwalifikowanych.

Rozdział 3

Pomoc na działania dotyczące inwestycji w gospodarstwach rolnych

§ 8. 1. Pomoc finansowa na przedsięwzięcia obejmujące inwestycje w gospodarstwach rolnych, zwana dalej „pomocą dla gospodarstw rolnych”, może być udzielana rolnikom w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

2. Pomoc dla gospodarstw rolnych może być udzielona rolnikowi, który w dniu złożenia prawidłowo wypełnionego wniosku o pomoc dla gospodarstw rolnych wraz z wymaganymi dokumentami nie przekroczył 50 roku życia oraz spełnia jeden z następujących warunków:

- 1) posiada średnie lub wyższe wykształcenie rolnicze,
- 2) posiada wykształcenie zasadnicze rolnicze i prowadził samodzielnie gospodarstwo rolne przez okres co najmniej 3 lat,
- 3) posiada wykształcenie co najmniej średnie i prowadził samodzielnie gospodarstwo rolne przez okres co najmniej 5 lat,
- 4) posiada wykształcenie co najmniej podstawowe i prowadził samodzielnie gospodarstwo rolne przez okres co najmniej 10 lat.

§ 9. 1. Pomocą dla gospodarstw rolnych obejmuje się, z zastrzeżeniem ust. 2, poniesione na realizację

przedsięwzięcia koszty kwalifikowane, określone w załączniku nr 6 do rozporządzenia, w zakresie:

- 1) restrukturyzacji produkcji mleka,
- 2) modernizacji gospodarstw rolnych specjalizujących się w produkcji bydła mięsnego,
- 3) odbudowy produkcji owiec,
- 4) modernizacji produkcji trzody chlewnej,
- 5) modernizacji produkcji drobiu mięsnego,
- 6) zwiększenia różnorodności produkcji w gospodarstwach rolnych

— po zawarciu umowy, o której mowa w § 14 ust. 4.

2. Agencja może objąć pomocą dla gospodarstw rolnych koszty związane z przygotowaniem inwestycji, w szczególności koszty studiów wykonalności przedsięwzięcia i prac projektowych, poniesione przed zawarciem umowy, o której mowa w § 14 ust. 4, jednakże nie wcześniej niż po dniu wejścia w życie rozporządzenia, przy czym koszty te nie mogą przekroczyć 12% całkowitych kosztów kwalifikowanych danego przedsięwzięcia.

3. Pomoc dla gospodarstw rolnych może być udzielona danemu rolnikowi jeden raz i wyłącznie na realizację jednego z przedsięwzięć wymienionych w ust. 1 pkt 1—5, z zastrzeżeniem ust. 4.

4. Niezależnie od pomocy, o której mowa w ust. 3, rolnikowi może być udzielona pomoc na realizację jednego przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 pkt 6.

§ 10. Pomoc dla gospodarstw rolnych może być udzielona, jeżeli:

- 1) w przypadku przedsięwzięć w zakresie produkcji mleka:
  - a) poziom produkcji mleka w gospodarstwie rolnym wynosi nie mniej niż 20 tys. litrów i nie więcej niż 350 tys. litrów rocznie,
  - b) planowana po realizacji przedsięwzięcia roczna produkcja mleka w gospodarstwie rolnym wnioskodawcy wyniesie docelowo nie mniej niż 80 tys. litrów i nie więcej niż 350 tys. litrów,
  - c) wnioskodawca zawarł co najmniej przedwstępłą umowę na zbył produkcji mleka,
  - d) w wyniku realizacji przedsięwzięcia obsada zwierząt w gospodarstwie rolnym wnioskodawcy nie przekroczy 1,5 dużych jednostek przeliczeniowych na 1 ha użytków rolnych wchodzących w skład tego gospodarstwa, ustalonych z zastosowaniem współczynników do przeliczania zwierząt na duże jednostki przeliczeniowe, określonych w załączniku nr 7 do rozporządzenia,
  - e) w wyniku realizacji przedsięwzięcia w gospodarstwie rolnym wnioskodawcy zostaną spełnione podstawowe warunki utrzymania bydła, higieny produkcji mleka oraz zagospodarowania odchodów zwierzęcych związanych z produkcją zwie-

- rzecą w gospodarstwie rolnym, określone w załączniku nr 8 do rozporządzenia,
- 2) w przypadku przedsięwzięć w zakresie modernizacji produkcji bydła mięsnego:
- planowana produkcja będzie realizowana w oparciu o stado liczące od 20 do 100 sztuk krów ras mięsnych lub urodzonych z krzyżówki z rasą mięsną, utrzymywanych w celu chowu cieląt do produkcji mięsa (krów mamek),
  - po realizacji przedsięwzięcia obsada zwierząt w gospodarstwie rolnym wnioskodawcy nie przekroczy 1,5 dużych jednostek przeliczeniowych, o których mowa w pkt 1 lit. d), na 1 ha użytków rolnych wchodzących w skład tego gospodarstwa,
  - powierzchnia trwałych użytków zielonych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego wnioskodawcy stanowi co najmniej 30% użytków rolnych będących w jego posiadaniu,
  - wnioskodawca zawarł umowę na zbyt produkcji bydła mięsnego lub posiada plan sprzedaży,
  - w wyniku realizacji przedsięwzięcia zostaną spełnione warunki dotyczące utrzymania bydła i zagospodarowania odchodów zwierzęcych związanych z produkcją zwierzęcą w gospodarstwie rolnym, określone w załączniku nr 8 do rozporządzenia,
- 3) w przypadku przedsięwzięć w zakresie odbudowy produkcji owiec:
- planowana po realizacji przedsięwzięcia produkcja w gospodarstwie rolnym wnioskodawcy będzie oparta na stadzie podstawowym liczącym od 10 do 100 sztuk owiec maciorek,
  - powierzchnia trwałych użytków zielonych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego wnioskodawcy stanowi co najmniej 30% zasobów ziemi będących w jego posiadaniu,
  - po realizacji przedsięwzięcia obsada zwierząt w gospodarstwie rolnym wnioskodawcy nie przekroczy 1,5 dużych jednostek przeliczeniowych, o których mowa w pkt 1 lit. d), na 1 ha użytków rolnych wchodzących w skład tego gospodarstwa,
  - wnioskodawca zawarł umowę na zbyt produkcji owiec lub posiada plan sprzedaży,
  - w wyniku realizacji przedsięwzięcia zostaną spełnione warunki dotyczące utrzymania owiec i zagospodarowania odchodów zwierzęcych związanych z produkcją zwierzęcą w gospodarstwie rolnym, określone w załączniku nr 8 do rozporządzenia,
- 4) w przypadku przedsięwzięć w zakresie modernizacji produkcji trzody chlewnej:
- w gospodarstwie rolnym wnioskodawcy znajduje się od 100 do 250 stanowisk dla tuczników, a w przypadku prowadzenia produkcji w cyklu zamkniętym od 10 do 25 stanowisk dla macior,
  - przedsięwzięcie nie ma na celu zwiększenia produkcji, a jedynie poprawę warunków produkcji,
  - wnioskodawca zawarł umowę na zbyt produkcji trzody chlewnej lub posiada plan sprzedaży,
  - w wyniku realizacji przedsięwzięcia zostaną spełnione warunki dotyczące utrzymania trzody chlewnej i zagospodarowania odchodów zwierzęcych związanych z produkcją zwierzęcą w gospodarstwie rolnym, określone w załączniku nr 8 do rozporządzenia,
- 5) w przypadku przedsięwzięć w zakresie modernizacji produkcji drobiu mięsnego:
- w gospodarstwie rolnym wnioskodawcy powierzchnia produkcyjna budynków przeznaczonych dla:
    - kur mięsnych lub kaczek mięsnych wynosi od 2000 m² do 3000 m²,
    - indyków wynosi od 1000 m² do 4000 m²,
    - gęsi wynosi od 500 m² do 2000 m²,
  - wnioskodawca zawarł umowę na zbyt produkcji drobiu mięsnego lub posiada plan sprzedaży,
  - przedsięwzięcie nie ma na celu zwiększania produkcji, a jedynie poprawę warunków produkcji,
  - w wyniku realizacji przedsięwzięcia zostaną spełnione warunki dotyczące utrzymania drobiu i zagospodarowania odchodów zwierzęcych związanych z produkcją zwierzęcą w gospodarstwie rolnym, określone w załączniku nr 8 do rozporządzenia,
- 6) w przypadku przedsięwzięć w zakresie zwiększania różnorodności produkcji gospodarstw rolnych:
- planowane przedsięwzięcie jest oparte na technologii produkcji gwarantującej wysoką jakość produktu i jest zgodne z wymogami higieny, ochrony środowiska i utrzymania zwierząt,
  - wykazano rentowność planowanego przedsięwzięcia,
  - wnioskodawca wykaże możliwość sprzedaży planowanej produkcji.
- § 11. Pomoc dla gospodarstw rolnych nie może być udzielana:
- na realizację przedsięwzięcia objętego inną formą pomocy udzielonej ze środków publicznych,
  - wnioskodawcy zalegającemu z płatnościami z tytułu podatków lub składek na ubezpieczenia społeczne rolników lub będącemu dłużnikiem Agencji z tytułu udzielonej pomocy w ramach programu SAPARD.
- § 12. Wysokość pomocy dla gospodarstw rolnych udzielanej jednemu rolnikowi wynosi 50% kosztów kwalifikowanych, o których mowa w § 9 ust. 1, nie więcej jednak niż:
- 85 000 zł — na realizację przedsięwzięcia w zakresie restrukturyzacji produkcji mleka, a w przypadku

przedsięwzięcia obejmującego budowę urządzeń do przechowywania gnojowicy — 110 000 zł,

- 2) 50 000 zł — na realizację przedsięwzięcia w zakresie produkcji bydła mięsnego, a w przypadku przedsięwzięcia obejmującego budowę urządzeń do przechowywania gnojowicy — 70 000 zł,
- 3) 50 000 zł — na realizację przedsięwzięcia w zakresie odbudowy produkcji owiec,
- 4) 65 000 zł — na realizację przedsięwzięcia w zakresie produkcji trzody chlewnej,
- 5) 50 000 zł — na realizację przedsięwzięcia w zakresie produkcji drobiu mięsnego,
- 6) 50 000 zł — na realizację przedsięwzięcia w zakresie zwiększenia różnorodności produkcji w gospodarstwach rolnych.

§ 13. 1. Wniosek o udzielenie pomocy dla gospodarstw rolnych składa się w oddziale regionalnym Agencji, właściwym ze względu na miejsce realizacji przedsięwzięcia, na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję.

2. Wniosek zawiera:

- 1) imię i nazwisko, miejsce zamieszkania i adres wnioskodawcy,
- 2) opis gospodarstwa rolnego,
- 3) opis planowanego przedsięwzięcia,
- 4) informację dotyczącą sytuacji finansowej wnioskodawcy,
- 5) wysokość wnioskowanej pomocy.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się:

- 1) plan realizacji przedsięwzięcia zawierający w szczególności:
  - a) opis sytuacji wyjściowej gospodarstwa rolnego,
  - b) opis planowanego przedsięwzięcia,
  - c) analizę finansową,
- 2) dokumentację techniczną i zezwolenia wymagane odrębnymi przepisami przy realizacji przedsięwzięcia,
- 3) zaświadczenia o niezaleganiu wnioskodawcy z płatnościami z tytułu podatków oraz składek na ubezpieczenia społeczne rolników.

4. Agencja może zażądać innych niż wymienione w ust. 3 dokumentów potwierdzających spełnienie warunków udzielenia pomocy dla gospodarstw rolnych wymaganych dla danego przedsięwzięcia, w szczególności dotyczących sytuacji finansowej i stanu majątkowego wnioskodawcy, w przypadku gdy dokumenty, o których mowa w ust. 3, są niewystarczające.

5. Wnioski o udzielenie pomocy dla gospodarstw rolnych składa się w terminie ustalonym przez Agencję. Agencja podaje termin składania wniosków do publicznej wiadomości co najmniej w dwóch dziennikach

o zasięgu krajowym i lokalnym, w terminie 7 dni przed dniem rozpoczęcia biegu terminu do składania wniosków. Ogłaszając termin składania wniosków, Agencja może ustalić maksymalny czas realizacji przedsięwzięć, dla których będzie przyjmowała wnioski o udzielenie pomocy dla gospodarstw rolnych.

6. Agencja prowadzi rejestr wniosków, które zostały prawidłowo wypełnione i złożone wraz z wymaganymi dokumentami, odrębnie dla każdego województwa oraz każdego rodzaju przedsięwzięcia, o którym mowa w § 9 ust. 1, z określeniem daty, godziny i minuty wpływu wniosku.

§ 14. 1. W przypadku pozytywnej oceny formalnej wniosku Agencja przeprowadza kontrolę w gospodarstwie rolnym wnioskodawcy w zakresie zgodności stanu faktycznego z danymi zawartymi we wniosku i załączonej do niego dokumentacji.

2. Agencja, po dokonaniu kontroli przeprowadzonej na miejscu realizacji przedsięwzięcia, przekazuje wnioski o udzielenie pomocy dla gospodarstw rolnych spełniające wymogi formalne — Krajowemu Centrum Doradztwa, Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w celu wydania oceny techniczno-ekonomicznej przedsięwzięcia objętego wnioskiem.

3. Krajowe Centrum Doradztwa, Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich dokonuje oceny techniczno-ekonomicznej przedsięwzięcia, biorąc pod uwagę:

- 1) zgodność założeń technicznych planowanego przedsięwzięcia z oczekiwanymi efektami jakościowymi oraz możliwość spełnienia w wyniku realizacji przedsięwzięcia warunków, o których mowa w § 10 pkt 1 lit. e), pkt 2 lit. e), pkt 3 lit. e), pkt 4 lit. d), pkt 5 lit. d) i pkt 6 lit. a),
- 2) wpływ realizacji przedsięwzięcia na sytuację ekonomiczno-finansową wnioskodawcy.

4. Agencja zawiera z wnioskodawcą, którego przedsięwzięcie uzyskało pozytywną ocenę Krajowego Centrum Doradztwa, Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich, pisemną umowę o udzielenie pomocy dla gospodarstw rolnych. Przepisy § 7 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

5. Agencja zawiera umowy o udzielenie pomocy dla gospodarstw rolnych do wyczerpania środków przewidzianych na udzielenie tej pomocy, według kolejności złożenia prawidłowo wypełnionych wniosków wraz z wymaganymi dokumentami, ustalonej zgodnie z rejestrem, o którym mowa w § 13 ust. 6.

6. Do warunków wypłacenia pomocy dla gospodarstw rolnych przepis § 7 ust. 6 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 4

Pomoc na działania dotyczące rozwoju i poprawy infrastruktury obszarów wiejskich

§ 15. Pomoc finansowa na przedsięwzięcia obejmujące rozwój i poprawę infrastruktury obszarów wiejskich

skich, zwana dalej „pomocą na infrastrukturę”, może być udzielana na inwestycje realizowane na obszarach wiejskich lub w miastach do 7 tysięcy mieszkańców, w zakresie:

- 1) zaopatrzenia gospodarstw wiejskich w wodę wraz z jej uzdatnianiem — obejmujące budowę lub rozbudowę:
  - a) ujęcia wody wraz z rurociągami doprowadzającymi wodę do stacji uzdatniania wody i stacji uzdatniania wody z siecią wodociągową i przyłączami oraz innych obiektów z tym związanych lub
  - b) sieci wodociągowej z przyłączami i innych obiektów z tym związanych, pod warunkiem istnienia funkcjonującego źródła zaopatrzenia w wodę tego wodociągu, lub
  - c) ujęcia wody z rurociągami doprowadzającymi wodę z ujęcia do stacji uzdatniania wody i stacji uzdatniania wody, pod warunkiem istnienia sieci wodociągowej z przyłączami,
- 2) odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych — obejmujące budowę lub rozbudowę:
  - a) oczyszczalni ścieków z siecią kanalizacyjną i przykanalikami oraz innych obiektów z tym związanych lub
  - b) sieci kanalizacyjnej z przykanalikami i innych obiektów z tym związanych, pod warunkiem istnienia funkcjonującej oczyszczalni ścieków, lub
  - c) oczyszczalni ścieków, pod warunkiem istnienia sieci kanalizacyjnej z przykanalikami,
- 3) gospodarki odpadami komunalnymi — obejmujące budowę składowisk odpadów,
- 4) budowy i modernizacji dróg — obejmujące budowę lub modernizację dróg o nawierzchniach twardych ulepszonych:
  - a) gminnych,
  - b) powiatowych,
- 5) zaopatrzenia w energię.

§ 16. 1. Pomoc na infrastrukturę może być udzielana:

- 1) gminom i związkowi międzygminnym na realizację inwestycji, o których mowa w § 15 pkt 1—3 i 5,
- 2) gminom na realizację inwestycji, o których mowa w § 15 pkt 4 lit. a),
- 3) powiatom na realizację inwestycji, o których mowa w § 15 pkt 4 lit. b).

2. Pomoc na infrastrukturę może być udzielona gminie, związkowi międzygminnemu i powiatowi raz w roku na każde z rodzajów inwestycji określonych w § 15.

3. Pomoc na infrastrukturę nie może dotyczyć refinansowania kosztów sfinansowanych ze środków Pro-

gramu Aktywizacji Obszarów Wiejskich lub ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej, nieprzeznaczonych na realizację programu SAPARD.

§ 17. 1. Pomocą na infrastrukturę obejmuje się koszty kwalifikowane przedsięwzięć w zakresie rozwoju i poprawy infrastruktury obszarów wiejskich, określone w załączniku nr 9 do rozporządzenia, poniesione po zawarciu umowy, o której mowa w § 21 ust. 4, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Agencja może objąć pomocą na infrastrukturę koszty związane z przygotowaniem inwestycji, w szczególności koszty studiów wykonalności inwestycji i prac projektowych, poniesione przed zawarciem umowy, o której mowa w § 21 ust. 4, jednak nie wcześniej niż od dnia wejścia w życie rozporządzenia, przy czym koszty te nie mogą przekroczyć 12% całkowitych kosztów kwalifikowanych danej inwestycji.

§ 18. 1. Pomoc na infrastrukturę może być udzielona, jeżeli w wyniku realizacji inwestycji zabezpieczone zostaną aktualne potrzeby mieszkańców w zakresie objętym tą inwestycją, możliwa będzie rozbudowa oraz zapewniona zostanie możliwość finansowania kosztów eksploatacyjnych po zakończeniu inwestycji, a ponadto:

- 1) w przypadku budowy zagrodowych oczyszczalni ścieków, jeżeli budowa sieci kanalizacyjnej na danym terenie nie znajduje technicznego lub ekonomicznego uzasadnienia, a udział właścicieli nieruchomości, na których będzie realizowana inwestycja, w kosztach kwalifikowanych wynosi od 10 do 50%,
- 2) w przypadku inwestycji, o których mowa w § 15 pkt 3, jeżeli w wyniku realizacji inwestycji stworzony zostanie kompleksowy system zagospodarowania odpadów komunalnych, obejmujący w szczególności zbieranie, gromadzenie i transport posegregowanych odpadów powstających w gospodarstwach domowych, odzysk, utylizację, recykling, kompostowanie odpadów organicznych,
- 3) w przypadku inwestycji, o których mowa w § 15 pkt 4, jeżeli inwestycja zapewni włączenie drogi lub jej odcinka w istniejącą sieć dróg i objęcie odcinek drogi nie krótszy niż 500 m o szerokości jezdni nie większej niż 6 m.

2. Udział właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, określa gmina, przy czym udział właścicieli nieruchomości w finansowaniu inwestycji jest dzielony równo między tych właścicieli.

§ 19. 1. Pomoc na infrastrukturę może być udzielona, z zastrzeżeniem ust. 2, we wnioskowanej wysokości, jednak nie wyższej niż 50% kosztów kwalifikowanych, o których mowa w § 17 ust. 1, przy czym:

- 1) w przypadku inwestycji, o których mowa w § 15 pkt 1, nie może przekroczyć:
  - a) 840 000 zł, jeżeli inwestycję realizuje gmina,

- b) iloczynu kwoty, o której mowa w lit. a), i liczby gmin uczestniczących w realizacji inwestycji w związku międzygminnym, jeżeli inwestycję realizuje związek międzygminny,
- 2) w przypadku inwestycji, o których mowa w § 15 pkt 2, nie może przekroczyć:
- a) 1 700 000 zł, jeżeli inwestycję realizuje gmina,
- b) iloczynu kwoty, o której mowa w lit. a), i liczby gmin uczestniczących w realizacji inwestycji w związku międzygminnym, jeżeli inwestycję realizuje związek międzygminny,
- 3) w przypadku inwestycji, o których mowa w § 15 pkt 3, nie może przekroczyć:
- a) 1 300 000 zł, jeżeli inwestycję realizuje gmina,
- b) iloczynu kwoty, o której mowa w lit. a), i liczby gmin uczestniczących w realizacji inwestycji w związku międzygminnym, jeżeli inwestycję realizuje związek międzygminny,
- 4) w przypadku inwestycji, o których mowa w § 15 pkt 4, nie może przekroczyć 630 000 zł na inwestycję,
- 5) w przypadku inwestycji, o których mowa w § 15 pkt 5, nie może przekroczyć:
- a) 420 000 zł, jeżeli inwestycję realizuje gmina,
- b) iloczynu kwoty, o której mowa w lit. a), i liczby gmin uczestniczących w realizacji inwestycji w związku międzygminnym, jeżeli inwestycję realizuje związek międzygminny.

2. W przypadku realizacji inwestycji przez gminy, o których mowa w art. 45 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999—2002 (Dz. U. Nr 150, poz. 983 i Nr 162, poz. 1119, z 2000 r. Nr 95, poz. 1041 oraz z 2001 r. Nr 39, poz. 459, Nr 55, poz. 574 i Nr 145, poz. 1623), wysokość pomocy na infrastrukturę wynosi do 75% kosztów kwalifikowanych inwestycji.

3. Minimalna wysokość pomocy na infrastrukturę wynosi 25% kosztów kwalifikowanych, a w przypadku gmin, o których mowa w ust. 2:

- 1) 40% dla inwestycji, o których mowa w § 15 pkt 1—3 i 5,
- 2) 30% dla inwestycji, o których mowa w § 15 pkt 4.

4. W przypadku realizacji inwestycji, o których mowa w § 15, których zaktualizowana wartość netto przedsięwzięcia jest równa lub wyższa od 25% wartości całkowitych kosztów tego przedsięwzięcia, pomoc na infrastrukturę łącznie z pomocą z innych środków publicznych nie może przekroczyć 50% kosztów kwalifikowanych.

5. Pomoc na infrastrukturę nie może przekroczyć wartości tej części kosztów kwalifikowanych, która nie jest finansowana z innych źródeł.

§ 20. 1. Wniosek o udzielenie pomocy na infrastrukturę składa się w oddziale regionalnym Agencji, właściwym ze względu na miejsce realizacji inwestycji, na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję.

2. Wniosek zawiera:

- 1) oznaczenie wnioskodawcy i adres siedziby,
- 2) opis planowanej inwestycji,
- 3) informację dotyczącą sytuacji finansowej wnioskodawcy,
- 4) wysokość wnioskowanej pomocy.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się:

- 1) zezwolenia wymagane odrębnymi przepisami przy realizacji inwestycji,
- 2) zestawienie rzeczowo-finansowe planowanej inwestycji.

4. Agencja może zażądać innych niż wymienione w ust. 3 dokumentów potwierdzających spełnienie warunków udzielenia pomocy na infrastrukturę, wymaganych dla danego przedsięwzięcia, w szczególności dotyczących stanu aktywów i przepływów pieniężnych wnioskodawcy, w przypadku gdy dokumenty, o których mowa w ust. 3, są niewystarczające.

5. Wnioski o udzielenie pomocy na infrastrukturę składa się w terminie ustalonym przez Agencję, nie krótszym niż 2 miesiące. Agencja podaje termin składania wniosków do publicznej wiadomości co najmniej w dwóch dziennikach o zasięgu krajowym i lokalnym, w terminie 7 dni przed dniem rozpoczęcia biegu terminu do składania wniosków.

§ 21. 1. Agencja dokonuje:

- 1) weryfikacji zgodności wniosków z wymogami określonymi w § 15—20,
- 2) kontroli na miejscu realizacji inwestycji i w siedzibie wnioskodawcy,
- 3) oceny projektu budowlanego, który wnioskodawca przedstawia do wglądu Agencji,
- 4) oceny wniosków zgodnie z kryteriami wyboru, o których mowa w ust. 3.

2. Agencja, po dokonaniu oceny wniosków o udzielenie pomocy na infrastrukturę, sporządza listy tych wniosków, w kolejności od wniosku, który uzyskał ocenę najwyższą, do wniosku, który uzyskał ocenę najniższą, i przekazuje te listy wraz z oceną do zaopiniowania właściwemu ze względu na miejsce realizacji inwestycji regionalnemu komitetowi sterującemu, utworzonemu przez marszałka województwa. Listy wniosków sporządza się odrębnie dla każdego rodzaju inwestycji, o których mowa w § 15, i odrębnie dla każdego województwa.

3. Agencja dokonuje oceny i ustala listy wniosków, o których mowa w ust. 2, biorąc pod uwagę w szczególności:

- 1) wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych gminy lub powiatu w przeliczeniu na jednego mieszkańca, osiągnięty w roku poprzedzającym rok, w którym został złożony wniosek, a dla związku międzygminnego iloraz sumy podstawowych dochodów podatkowych gmin i sumy mieszkańców gmin wchodzących w skład związku międzygminnego. Przez podstawowe dochody podatkowe należy rozumieć dochody wymienione odpowiednio w art. 2 pkt 9 i 10 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999—2002,
- 2) udział wnioskowanej pomocy w całości kosztów kwalifikowanych planowanej inwestycji,
- 3) zasięg planowanej inwestycji,
- 4) koszty inwestycji w przeliczeniu na jednego użytkownika,
- 5) stopę bezrobocia osiągniętą w roku poprzedzającym rok, w którym został złożony wniosek,
- 6) wskaźnik demograficzny osiągnięty w roku poprzedzającym rok, w którym został złożony wniosek,
- 7) wpływ inwestycji na zwiększenie atrakcyjności obszaru objętego planowaną inwestycją,
- 8) zgodność ze strategią rozwoju województwa.

4. Po zaopiniowaniu wniosku przez regionalny komitet sterujący, o którym mowa w ust. 2, Agencja zawiera z wnioskodawcą, z zastrzeżeniem ust. 5, pisemną umowę o udzielenie pomocy na infrastrukturę po sprawdzeniu, czy:

- 1) przeprowadzono zamówienie publiczne zgodnie z odrębnymi przepisami,
- 2) zawarto umowę z wykonawcą inwestycji,
- 3) zaktualizowano zestawienie rzeczowo-finansowe inwestycji.

Przepis § 7 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

5. Agencja zawiera umowy o udzielenie pomocy na infrastrukturę, uwzględniając kolejność wniosków, o której mowa w ust. 2, do wyczerpania środków finansowych przewidzianych na udzielenie tej pomocy.

6. Do warunków wypłacenia pomocy na infrastrukturę przepisy § 7 ust. 6 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 5

Pomoc na działania dotyczące szkoleń zawodowych

§ 22. 1. Pomoc finansowa na działania obejmujące szkolenia zawodowe, zwana dalej „pomocą na działalność szkoleniową”, może być udzielana podmiotom

organizującym szkolenia dla rolników i innych osób prowadzących działalność rolniczą i leśną oraz dla rolników zamierzających prowadzić działalność pozarolniczą.

2. Pomoc na działalność szkoleniową obejmuje szkolenia w zakresie:

- 1) przedsiębiorczości, finansów, marketingu, podstaw księgowości, technologii i technik w dziedzinach pozarolniczych,
- 2) poprawy jakości produkcji rolniczej i leśnej, prowadzenia tej produkcji zgodnie z obowiązującymi w Unii Europejskiej wymogami dotyczącymi utrzymania i poprawy stanu krajobrazu, ochrony środowiska, warunkami sanitarnymi i weterynaryjnymi oraz warunkami utrzymania zwierząt,
- 3) zarządzania i poprawy efektywności gospodarstw rolnych.

3. Pomoc na działalność szkoleniową nie może być przyznawana na organizację zajęć edukacyjnych stanowiących realizację programu nauczania w szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadpodstawowych i szkołach ponadgimnazjalnych oraz w szkołach wyższych.

§ 23. Pomoc na działalność szkoleniową obejmuje koszty kwalifikowane:

- 1) zakupu pomocy dydaktycznych i innego wyposażenia niezbędnego do przeprowadzenia szkoleń,
- 2) przygotowania i wydruku materiałów,
- 3) zlecenia wykonania ekspertyz,
- 4) zatrudnienia ekspertów,
- 5) opłat za pozwolenia i certyfikacje na prowadzenie szkoleń wymaganych na podstawie odrębnych przepisów,
- 6) wynagrodzeń dla wykładowców,
- 7) zakwaterowania uczestników szkoleń i ich wyżywienia,
- 8) dojazdu wykładowców i uczestników szkoleń,
- 9) zakupu niezbędnych do przeprowadzenia szkoleń materiałów biurowych,
- 10) naboru uczestników szkoleń.

§ 24. 1. Wyboru podmiotu organizującego szkolenie dokonuje się zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych.

2. Pomoc na działalność szkoleniową jest udzielana po zawarciu pisemnej umowy.

3. Pomoc na działalność szkoleniową obejmuje koszty określone w § 23, poniesione po zawarciu umowy, o której mowa w ust. 2.

4. Do umowy o udzielenie pomocy na działalność szkoleniową oraz do warunków wypłacenia środków finansowych przeznaczonych na tę pomoc przepisy § 7 ust. 4 i 6 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 6

Pomoc techniczna

§ 25. Pomoc techniczna obejmuje związane z wdrożeniem programu SAPARD koszty:

- 1) prac Komitetu Monitorującego, w szczególności koszty:
  - a) związane z pobytem ekspertów oceniających postęp realizacji programu,
  - b) ponoszone na wynagrodzenia ekspertów wspierających i doradzających Komitetowi Monitorującemu w zakresie wdrażania i funkcjonowania systemu monitorowania programu,
  - c) spotkań i zadań pomocniczych wykonywanych przez zespoły odpowiedzialne za realizację programu,
  - d) organizacji seminariów,
- 2) kampanii informacyjnych, w tym druku i dystrybucji materiałów informacyjnych o programie,
- 3) tłumaczeń dokumentów z zakresu realizacji programu, wykonywanych dla Komisji Wspólnot Europejskich,

- 4) podróży krajowych i zagranicznych członków Komitetu Monitorującego,
- 5) seminariów organizowanych z inicjatywy Komisji Wspólnot Europejskich,
- 6) przygotowania i efektywnego wdrażania działań programu,
- 7) przygotowania średniookresowej oceny realizacji programu.

§ 26. 1. Zadania z zakresu pomocy technicznej są realizowane w trybie przepisów o zamówieniach publicznych.

2. Do warunków wypłacenia środków finansowych przeznaczonych na pomoc techniczną przepis § 7 ust. 6 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 7

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 27. W przypadku rocznych umów finansowych zawartych na rok 2000 i 2001 limit, o którym mowa w § 2, ustala się w oparciu o średni kurs złotego do euro w 2001 r., ogłoszony przez Narodowy Bank Polski.

§ 28. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *L. Miller*

Załączniki do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 maja 2002 r. (poz. 928)

Załącznik nr 1

LISTA PAŃSTW, Z KTÓRYCH MOGĄ POCHODZIĆ MATERIAŁY, TOWARY I USŁUGI OBJĘTE REFUNDACJĄ KOSZTÓW W RAMACH PROGRAMU SAPARD

Republika Austrii
Królestwo Belgii
Republika Bułgarii
Republika Czeska
Królestwo Danii
Republika Estońska
Republika Finlandii
Republika Francuska
Republika Grecka
Królestwo Hiszpanii
Irlandia
Republika Litewska
Wielkie Księstwo Luksemburga

Republika Łotewska
Republika Federalna Niemiec
Królestwo Niderlandów
Rzeczpospolita Polska
Republika Portugalska
Rumunia
Republika Słowacka
Republika Słowenii
Królestwo Szwecji
Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej
Republika Węgierska
Republika Włoska

KOSZTY KWALIFIKOWANE OBJĘTE POMOCA DLA PRZETWÓRSTWA

Koszty kwalifikowane przedsięwzięć w zakresie:**1. przetwórstwa i poprawy marketingu artykułów pochodzenia zwierzęcego (mleka, mięsa oraz ryb i innych organizmów wodnych) obejmują:**

1) koszty budowy, remontu i przebudowy budynków (z wyłączeniem budowy nowych zakładów przetwórstwa artykułów pochodzenia zwierzęcego, przy czym wyłączenie nie dotyczy budowy nowych rzeźni o rocznej mocy produkcyjnej co najmniej 1000 jednostek przeliczeniowych, ustalonych z zastosowaniem współczynników przeliczeniowych lub nie mniejszej niż 150 000 sztuk rocznie dla drobiu) łącznie z infrastrukturą techniczną, w tym:

- a) wyrobów budowlanych oraz koszty wykonania robót budowlanych,
- b) wyrobów i wykonania instalacji wodnej,
- c) wyrobów i wykonania instalacji kanalizacyjnej,
- d) wyrobów i wykonania instalacji elektrycznej,
- e) wyrobów i wykonania instalacji wentylacyjnej oraz urządzeń do kontroli atmosfery,
- f) wyrobów i wykonania instalacji parowej,
- g) wyrobów i wykonania instalacji chłodniczej,
- h) instalacji urządzeń sanitarnych i urządzeń do ich obsługi, mycia i dezynfekcji,

2) koszty zakupu i instalacji nowych maszyn, urządzeń i sprzętu, łącznie z oprogramowaniem komputerowym i specjalistycznym sprzętem do transportu, w tym koszty zakupu i instalacji:

- a) sprzętu przeznaczonego do sterowania produkcją,
- b) urządzeń do identyfikacji mięsa wołowego,
- c) urządzeń do mycia i dezynfekcji środków transportu,
- d) urządzeń do mycia i dezynfekcji maszyn i urządzeń,
- e) urządzeń do mycia i dezynfekcji wewnętrznych powierzchni pomieszczeń produkcyjnych,
- f) urządzeń do mycia i dezynfekcji opakowań i pojemników,
- g) maszyn i urządzeń do wytwarzania lodu,
- h) maszyn i urządzeń do schładzania i mrożenia ryb i innych organizmów wodnych,
- i) sprzętu do odbioru mleka (cysterny),

- j) sprzętu do schładzania mleka (schładzalniki),
- k) sprzętu do monitorowania i kontroli parametrów procesu produkcji,
- l) maszyn i urządzeń do uboju zwierząt rzeźnych, w tym drobiu,
- m) maszyn i urządzeń do kontrolowanej obróbki termicznej w temperaturach ujemnych i dodatnich,
- n) wyposażenia dojrzewalni (mleko, mięso),
- o) maszyn i urządzeń do przetwórstwa mleka i wyrobu serów,
- p) maszyn i urządzeń do produkcji, przetwórstwa i konserwowania mięsa, także drobiowego oraz produktów mięsnych,
- q) maszyn i urządzeń do przetwórstwa i konserwowania ryb i innych organizmów wodnych oraz przechowywania produktów rybołówstwa,
- r) maszyn i urządzeń do konfekcjonowania, pakowania, sortowania, znakowania produktów i innych służących zwiększeniu wartości dodanej produktów,
- s) maszyn i urządzeń do przerobu produktów ubocznych oraz odpadów,
- t) maszyn i urządzeń do oczyszczania ścieków,
- u) maszyn i urządzeń do unieszkodliwiania osadów ściekowych,
- v) maszyn i urządzeń do oczyszczania zanieczyszczeń pyłowych i gazowych,
- w) urządzeń grzewczych (kotły, nagrzewnice),

2. restrukturyzacji przetwórstwa i poprawy marketingu owoców i warzyw obejmują:

1) koszty budowy i remontu budynków (z wyłączeniem budowy nowych zakładów przetwórstwa owoców i warzyw), w tym:

- a) wyrobów budowlanych oraz koszty wykonania prac,
- b) wyrobów i wykonania instalacji wodnej,
- c) wyrobów i wykonania instalacji kanalizacyjnej,
- d) wyrobów i wykonania instalacji elektrycznej,
- e) wyrobów i wykonania instalacji wentylacyjnej i do kontroli atmosfery,
- f) wyrobów i wykonania instalacji parowej,
- g) wyrobów i wykonania instalacji chłodniczej,

- h) instalacji urządzeń sanitarnych, do mycia, dezynfekcji obuwia i ubrań,
- 2) koszty zakupu i instalacji nowych maszyn oraz sprzętu, łącznie z oprogramowaniem komputerowym i specjalistycznym sprzętem do transportu, w tym:
- a) sprzętu do sterowania produkcją,
- b) urządzeń do mycia i dezynfekcji środków transportu,
- c) urządzeń do mycia i dezynfekcji maszyn i urządzeń,
- d) urządzeń do mycia i dezynfekcji wewnętrznych powierzchni pomieszczeń produkcyjnych,
- e) urządzeń do mycia i dezynfekcji opakowań i pojemników,
- f) sprzętu do monitorowania i kontroli parametrów procesu produkcji,
- g) maszyn i urządzeń do kontrolowanej obróbki termicznej w temperaturach ujemnych i dodatnich,
- h) wyposażenia dojrzewalni (owoce, warzywa),
- i) maszyn i urządzeń do konfekcjonowania, pakowania, sortowania, znakowania produktów i innych służących zwiększeniu wartości dodanej produktów,
- j) maszyn i urządzeń do przerobu produktów ubocznych oraz odpadów,
- k) maszyn i urządzeń do oczyszczania ścieków,
- l) maszyn i urządzeń do unieszkodliwiania osadów ściekowych,
- m) maszyn i urządzeń do oczyszczania zanieczyszczeń pyłowych i gazowych,
- n) urządzeń grzewczych (kotły, nagrzewnice).

Załącznik nr 3

WSPÓŁCZYNNIKI PRZELICZENIOWE DO OKREŚLANIA JEDNOSTEK PRZELICZENIOWYCH

Gatunek zwierzęcia	Jednostka przeliczeniowa
1 sztuka bydła w wieku powyżej 3 miesięcy lub 1 koń	1,00
1 cielę	0,50
1 świnia o masie ciała powyżej 100 kg	0,20
1 świnia o masie ciała poniżej 100 kg	0,15
1 owca lub koza	0,10
1 jagnię, kozłą lub prosię o masie ciała poniżej 15 kg	0,05

Załącznik nr 4

LISTA SUROWCÓW I PRODUKTÓW, NA KTÓRE NIE MOŻE BYĆ UDZIELONA POMOC DLA PRZETWÓRSTWA

Kod PCN	Nazwa surowca lub produktu
040310510	Jogurt aromatyzowany lub zawierający dodatek owoców, orzechów lub kakao w proszku, granulach, lub innej stałej postaci, o zawartości tłuszczu mlecznego w masie nieprzekraczającej 1,5%
040310530	Jogurt aromatyzowany lub zawierający dodatek owoców, orzechów lub kakao w proszku, granulach, lub innej stałej postaci, o zawartości tłuszczu mlecznego w masie przekraczającej 1,5%, ale nieprzekraczającej 27%
040310590	Jogurt aromatyzowany lub zawierający dodatek owoców, orzechów lub kakao w proszku, granulach, lub innej stałej postaci, o zawartości tłuszczu mlecznego w masie przekraczającej 27 %
040310910	Jogurt aromatyzowany lub zawierający dodatek owoców, orzechów lub kakao, pozostałe o zawartości tłuszczu w masie nieprzekraczającej 3%
040310930	Jogurt aromatyzowany lub zawierający dodatek owoców, orzechów lub kakao, pozostałe o zawartości tłuszczu w masie przekraczającej 3%, ale nieprzekraczającej 6%
040310990	Jogurt aromatyzowany lub zawierający dodatek owoców, orzechów lub kakao, pozostałe o zawartości tłuszczu w masie przekraczającej 6%
040390710	Pozostałe, aromatyzowane lub zawierające dodatek owoców, orzechów lub kakao, w proszku, granulach lub innej stałej postaci, o zawartości tłuszczu mlecznego w masie nieprzekraczającej 1,5%
040390730	Pozostałe, aromatyzowane lub zawierające dodatek owoców, orzechów lub kakao, w proszku, granulach lub innej stałej postaci, o zawartości tłuszczu mlecznego w masie przekraczającej 1,5%, ale nieprzekraczającej 27%
040390790	Pozostałe, aromatyzowane lub zawierające dodatek owoców, orzechów lub kakao, w proszku, granulach lub innej stałej postaci, o zawartości tłuszczu mlecznego w masie przekraczającej 27%
040390910	Pozostałe, o zawartości tłuszczu mlecznego w masie nieprzekraczającej 3%
040390930	Pozostałe, o zawartości tłuszczu mlecznego w masie przekraczającej 3%, ale nieprzekraczającej 6%
040390990	Pozostałe, o zawartości tłuszczu mlecznego w masie przekraczającej 6%
040520100	Produkty mleczarskie do smarowania o zawartości tłuszczu w masie 39% i więcej, ale mniej niż 60%
040520300	Produkty mleczarskie do smarowania o zawartości tłuszczu w masie 60% i więcej, ale nieprzekraczającej 75%
050100000	Włosy ludzkie nieobrobione, również myte lub odtłuszczone; odpadki ludzkich włosów
050210000	Szczecina i sierść świń lub dzików oraz odpadki szczeciny lub sierści
050290000	Pozostałe
050300000	Włosie końskie i odpadki z niego, nawet w postaci warstwy na nośniku lub bez nośnika
050510100	Pióra używane do wypychania; puch, surowe
050510900	Pióra używane do wypychania; puch, pozostałe
050590000	Pozostałe
050610000	Osseina i kości poddane działaniu kwasu
050690000	Pozostałe
050710000	Kość słoniowa; proszek i odpadki kości słoniowej
050790000	Pozostałe
050800000	Koral i podobne materiały, nieobrobione lub wstępnie przygotowane, ale nieobrobione inaczej; skorupy mięczaków, skorupiaków lub szkarłupni i kości sepii, nieobrobione lub wstępnie przygotowane, ale nieprzycięte dla nadania kształtu, proszek i odpadki
050900100	Gąbki naturalne pochodzenia zwierzęcego Surowe
050900900	Gąbki naturalne pochodzenia zwierzęcego, Pozostałe
051000000	Ambra szara, strój bobrowy, cybet i piżmo; kantarydyna, żółć, nawet suszona; gruczoły i inne produkty zwierzęce używane do przygotowania produktów farmaceutycznych, świeże, chłodzone, mrożone albo inaczej tymczasowo zakonserwowane

071040000	Kukurydza cukrowa
071190300	Inne warzywa; mieszanki warzyw: Warzywa: Kukurydza cukrowa
090300000	Herbata paragwajska
121220000	Wodorosty morskie i inne algi
130212000	Soki i ekstrakty roślinne z lukrecji
130213000	Soki i ekstrakty roślinne z chmielu
130214000	Soki i ekstrakty roślinne ze złoceń lub korzeni roślin zawierających rotenon.
130219300	Soki i ekstrakty roślinne pozostałe: Mieszanki ekstraktów roślinnych do produkcji napojów i przetworów spożywczych
130219910	Soki i ekstrakty roślinne bez poz. 13021100-13021930, lecznicze
130220100	Substancje pektynowe, pektyniany i pektany, suche
130220900	Substancje pektynowe, pektyniany i pektany, pozostałe
130231000	Śluz i zagęszczacze, nawet modyfikowane, pochodzące z produktów roślinnych: Agar-agar
130232100	Śluz i zagęszczacze, nawet modyfikowane, pochodzące z chleba świętojańskiego, nasion chleba świętojańskiego lub z nasion rośliny guar: Z chleba świętojańskiego i jego nasion.
140110000	Bambusy
140120000	Trzcina palmy
140190000	Pozostałe
140200000	Materiały roślinne używane głównie do wyściełania lub wypychania (na przykład kapok, włosie roślinne, trawa morska), nawet w postaci warstwy z materiałem podkładowym lub bez.
140300000	Materiały roślinne używane głównie do produkcji szczotek lub mioteł (na przykład sorgo, piassawa, perz i korzeń ryżowy), nawet w kłębках lub wiązkach
140410000	Surowe materiały roślinne używane głównie w farbiarstwie lub garbarstwie
140420000	Linters bawełniany
140490000	Pozostałe
150500100	Tłuszcz z wełny, surowy
150500900	Pozostałe
150600000	Pozostałe tłuszcze i oleje zwierzęce oraz ich frakcje nawet rafinowane, ale niemodyfikowane chemicznie
151590151	Olej jojoba surowy
151620100	Uwodorniony olej rycynowy, tzw. "wosk opałowy"
151710100	Margaryna, z wyjątkiem margaryny płynnej zawierająca więcej niż 10%, ale nie więcej niż 15% masy tłuszczów z mleka
151790100	Pozostałe, zawierające więcej niż 10%, ale nie więcej niż 15% masy tłuszczów z mleka
151790930	Pozostałe, jadalne mieszanki lub preparaty ułatwiające wyjmowanie z formy
151800100	Linoksyn
151800910	Pozostałe, tłuszcze i oleje zwierzęce lub roślinne i ich frakcje gotowane, utlenione, odwodnione, siarkowane, dmuchane, polimeryzowane przez ogrzewanie w próżni lub gazie obojętnym, lub inaczej modyfikowane chemicznie, z wyłączeniem objętych pozycją 1516
151800950	Niejadalne mieszanki lub przetwory z tłuszczów i olejów zwierzęcych lub z olejów zwierzęcych i olejów roślinnych i ich frakcje
151800990	Pozostałe
152000000	Gliceryna surowa, wody glicerynowe i ługi glicerynowe
152110000	Woski roślinne
152190100	Spermacet nawet rafinowany lub barwiony
152190910	Wosk pszczoły i inne woski owadzie, surowe
152190990	Wosk pszczoły i inne woski owadzie, pozostałe
152200100	Degras
170250000	Fruktoza chemicznie czysta
170290100	Pozostałe, włącznie z cukrem inwertowanym i innymi cukrami oraz mieszankami syropów cukrowych, zawierającymi w masie, w stanie suchym, 50% fruktozy: Maltoza chemicznie czysta
170410110	Guma do żucia, również pokryta cukrem, zawierająca w masie mniej niż 60% sacharozy (włącznie z cukrem inwertowanym wyrażonym jako sacharoza), w paskach
170410190	Guma do żucia, również pokryta cukrem, zawierająca w masie mniej niż 60% sacharozy (włącznie z cukrem inwertowanym wyrażonym jako sacharoza), pozostała

170410910	Guma do żucia, również pokryta cukrem, zawierająca w masie 60% lub więcej sacharozy (włącznie z cukrem inwertowanym wyrażonym jako sacharoza), w paskach
170410990	Guma do żucia, również pokryta cukrem, zawierająca w masie 60% lub więcej sacharozy (włącznie z cukrem inwertowanym wyrażonym jako sacharoza), pozostała
170490100	Pozostałe: Wyciąg (ekstrakt) z lukrecji zawierający w masie więcej niż 10% sacharozy, ale niezawierający innych dodanych substancji
170490300	Pozostałe: Biała czekolada
170490510	Pozostałe: Pasty włącznie z marcepanem, w bezpośrednich opakowaniach o zawartości netto 1 kg lub więcej
170490550	Pozostałe: Pastyłki od bólu gardła i drospsy od kaszlu
170490610	Pozostałe: Wyroby pokryte cukrem
170490650	Pozostałe: Wyroby żelowe i galaretki włącznie z pastami owocowymi, w postaci wyrobów cukierniczych
170490710	Pozostałe: Cukierki z masy gotowanej, również z nadzieniem
170490750	Pozostałe: Cukierki toffi, karmelki i podobne
170490810	Pozostałe: Tabletki prasowane
170490990	Pozostałe
180310000	Pasta kakaowa nieodtłuszczona
180320000	Pasta kakaowa odtłuszczona całkowicie lub częściowo
180400000	Kakaowe masło, tłuszcz i olej
180500000	Proszek kakaowy niezawierający dodatku cukru lub innego środka słodzącego
180610150	Proszek kakaowy zawierający dodatek cukru lub innego środka słodzącego, niezawierający sacharozy lub zawierający w masie mniej niż 5% sacharozy (włącznie z cukrem inwertowanym wyrażonym jako sacharoza) lub izoglukozy wyrażonej jako sacharoza
180610200	Proszek kakaowy zawierający dodatek cukru lub innego środka słodzącego, zawierający w masie 5% lub więcej, ale nie mniej niż 65% sacharozy (włącznie z cukrem inwertowanym wyrażonym jako sacharoza) lub izoglukozy wyrażonej jako sacharoza
180610300	Proszek kakaowy zawierający dodatek cukru lub innego środka słodzącego, zawierający w masie 65% lub więcej, ale mniej niż 80% sacharozy (włącznie z cukrem inwertowanym wyrażonym jako sacharoza) lub izoglukozy wyrażonej jako sacharoza
180610900	Proszek kakaowy zawierający dodatek cukru lub innego środka słodzącego, zawierający w masie 80% lub więcej sacharozy (włącznie z cukrem inwertowanym wyrażonym jako sacharoza) lub izoglukozy wyrażonej jako sacharoza
180620100	Pozostałe przetwory w blokach, tabliczkach lub batonach o masie powyżej 2 kg lub w płynie, paście, proszku, granulkach lub w innej postaci w pojemnikach lub w bezpośrednich opakowaniach o zawartości powyżej 2 kg, zawierające w masie 31% lub więcej masła kakaowego albo zawierające w masie 31% lub więcej masła kakaowego i tłuszczu z mleka łącznie
180620300	Pozostałe przetwory w blokach, tabliczkach lub batonach o masie powyżej 2 kg lub w płynie, paście, proszku, granulkach lub w innej postaci w pojemnikach lub w bezpośrednich opakowaniach o zawartości powyżej 2 kg, zawierające w masie 25% lub więcej, ale mniej niż 31% masła kakaowego i tłuszczu z mleka łącznie
180620500	Pozostałe przetwory w blokach, tabliczkach lub batonach o masie powyżej 2 kg lub w płynie, paście, proszku, granulkach lub w innej postaci w pojemnikach lub w bezpośrednich opakowaniach o zawartości powyżej 2 kg, zawierające 18% lub więcej masła kakaowego
180620700	Pozostałe przetwory w blokach, tabliczkach lub batonach o masie powyżej 2 kg lub w płynie, paście, proszku, granulkach lub w innej postaci w pojemnikach lub w bezpośrednich opakowaniach o zawartości powyżej 2 kg: Okruszy mleczno-czekoladowe
180620800	Pozostałe przetwory w blokach, tabliczkach lub batonach o masie powyżej 2 kg lub w płynie, paście, proszku, granulkach lub w innej postaci w pojemnikach lub w bezpośrednich opakowaniach o zawartości powyżej 2 kg: Polewa czekoladowa smakowa
180620950	Pozostałe przetwory w blokach, tabliczkach lub batonach o masie powyżej 2 kg lub w płynie, paście, proszku, granulkach lub w innej postaci w pojemnikach lub w bezpośrednich opakowaniach o zawartości powyżej 2 kg: Pozostałe
180631000	Pozostałe, w blokach, tabliczkach lub batonach, nadziewane
180632100	Pozostałe, w blokach, tabliczkach lub batonach, bez nadzienia, z dodatkami zbóż, owoców lub orzechów
180632900	Pozostałe, w blokach, tabliczkach lub batonach, bez nadzienia, pozostałe
180690110	Pozostałe czekolada i produkty czekoladowe, nawet z nadzieniem, zawierające alkohol
180690190	Pozostałe czekolada i produkty czekoladowe, nawet z nadzieniem, pozostałe
180690310	Pozostałe czekolada i produkty czekoladowe z nadzieniem
180690390	Pozostałe czekolada i produkty czekoladowe bez nadzienia

180690500	Pozostałe wyroby cukiernicze i ich namiastki wykonane z substytutów cukru, zawierające kakao
180690600	Pozostałe produkty do smarowania zawierające kakao
180690700	Pozostałe przetwory zawierające kakao do sporządzania napojów
180690900	Pozostałe
190110000	Przetwory dla niemowląt przygotowane do sprzedaży detalicznej
190120000	Mieszanki i ciasta do wytworzenia wyrobów piekarniczych z poz. 1905
190190110	Ekstrakt słodowy o zawartości w masie suchego ekstraktu 90% lub więcej
190190190	Ekstrakt słodowy: Pozostałe
190190910	Niezawierający tłuszczu z mleka, sacharozy, izoglukozy ani skrobi lub zawierający mniej niż 1,5% tłuszczu z mleka, 5% sacharozy (włącznie z cukrem inwertowanym) lub izoglukozy, 5% glukozy lub skrobi, wyłączając przetwory spożywcze w postaci proszku z towarów objętych pozycjami od 0401 do 0404
190190991	Pozostałe mieszanki mleczne przeznaczone do produkcji odżywek dla niemowląt
190190999	Pozostałe
190211000	Makarony niegotowane, nienadziewane, ani nieprzygotowane inaczej, zawierające jaja
190219100	Makarony niegotowane, nienadziewane, ani nieprzygotowane inaczej, zawierające jaja niezawierające mąki lub mączki ze zwykłej pszenicy
190219900	Makarony niegotowane, nienadziewane, ani nieprzygotowane inaczej, zawierające jaja, pozostałe
190220100	Makarony nadziewane, również gotowane lub inaczej przygotowane, zawierające w masie powyżej 20% ryb, skorupiaków, mięczaków lub innych bezkręgowców wodnych
190220300	Makarony nadziewane, również gotowane lub inaczej przygotowane, zawierające w masie powyżej 20% kiełbasy i tym podobnych, mięsa i podrobów jakiegokolwiek rodzaju, włącznie z tłuszczami dowolnego rodzaju i pochodzenia
190220910	Makarony nadziewane, również gotowane lub inaczej przygotowane, pozostałe gotowane
190220990	Makarony nadziewane, również gotowane lub inaczej przygotowane, pozostałe
190230100	Pozostałe makarony suszone
190230900	Pozostałe makarony
190240100	Kuskus nieprzygotowany
190240900	Kuskus, pozostałe
190300000	Tapioka i jej namiastki przygotowane ze skrobi, w postaci płatków, ziaren, perełek, odsiewu lub w podobnych postaciach
190410100	Przetwory spożywcze otrzymane przez spęcznianie lub prażenie zbóż lub produktów zbożowych otrzymanych z kukurydzy
190410300	Przetwory spożywcze otrzymane przez spęcznianie lub prażenie zbóż lub produktów zbożowych otrzymanych z ryżu
190410900	Przetwory spożywcze otrzymane przez spęcznianie lub prażenie zbóż lub produktów zbożowych otrzymanych z pozostałych zbóż
190420100	Przetwory spożywcze otrzymane z nieprażonych płatków zbożowych lub z mieszaniny nieprażonych płatków zbożowych i prażonych płatków zbożowych lub zbóż spęcznionych, preparaty typu Müsli bazujące na nieprażonych płatkach zbożowych
190420910	Przetwory spożywcze otrzymane z nieprażonych płatków zbożowych lub z mieszaniny nieprażonych płatków zbożowych i prażonych płatków zbożowych lub zbóż spęcznionych, pozostałe, otrzymywane z kukurydzy
190420950	Przetwory spożywcze otrzymane z nieprażonych płatków zbożowych lub z mieszaniny nieprażonych płatków zbożowych i prażonych płatków zbożowych lub zbóż spęcznionych, pozostałe, otrzymywane z ryżu
190420990	Przetwory spożywcze otrzymane z nieprażonych płatków zbożowych lub z mieszaniny nieprażonych płatków zbożowych i prażonych płatków zbożowych lub zbóż spęcznionych, pozostałe
190490100	Ryż
190490800	Pozostałe
190510000	Chleb chrupki
190520100	Piernik z dodatkiem imbiru i podobne zawierający w masie poniżej 30% sacharozy (włącznie z cukrem inwertowanym wyrażonym jako sacharoza)
190520300	Piernik z dodatkiem imbiru i podobne zawierający w masie 30% lub więcej, ale nieprzekraczający 50% sacharozy (włącznie z cukrem inwertowanym wyrażonym jako sacharoza)
190520900	Piernik z dodatkiem imbiru i podobne zawierający w masie 50% lub więcej sacharozy (włącznie z cukrem inwertowanym wyrażonym jako sacharoza)
190531	Słodkie herbatniki (biskwity)

190532	Wafle i opłatki
190540	Sucharki, tosty z chleba i podobne tosty
190590	Pozostałe
200190300	Kukurydza słodka (<i>Zea mays var. saccharata</i>)
200190400	Ignamy, słodkie ziemniaki i podobne jadalne części roślin, zawierające w masie 5% lub więcej skrobi
200190600	Rdzenie palmowe
200410910	Ziemniaki niegotowane, w postaci mąki, mączki lub płatków
200490100	Słodka kukurydza (<i>Zea mays var. saccharata</i>)
200520100	Ziemniaki niegotowane, w postaci mąki, mączki lub płatków
200580000	Słodka kukurydza (<i>Zea mays var. saccharata</i>)
200811100	Orzechy, orzeszki ziemne i inne nasiona, nawet zmieszane razem, masło orzechowe
200891000	Pozostałe ,włączając mieszanki inne niż objęte podpozycją 200819; Rdzenie palmowe
200892510	Pozostałe ,włączając mieszanki inne niż objęte podpozycją 200819; Mieszanki owoców tropikalnych (włączając mieszanki zawierające w masie 50% lub więcej orzechów tropikalnych i owoców tropikalnych), niezawierające dodatku alkoholu, zawierające dodatek cukru w bezpośrednich opakowaniach o zawartości netto powyżej 1 kg
200892590	Pozostałe ,włączając mieszanki inne niż objęte podpozycją 200819; Mieszanki owoców tropikalnych (włączając mieszanki zawierające w masie 50% lub więcej orzechów tropikalnych i owoców tropikalnych), niezawierające dodatku alkoholu, zawierające dodatek cukru w bezpośrednich opakowaniach o zawartości netto powyżej 1 kg, pozostałe
200892720	Pozostałe ,włączając mieszanki inne niż objęte podpozycją 200819, niezawierające dodatku alkoholu, zawierające dodatek cukru, pozostałe mieszanki owoców tropikalnych (włączając mieszanki zawierające w masie 50% lub więcej orzechów tropikalnych i owoców tropikalnych). Mieszanki owocowe, w których żaden pojedynczy owoc nie przekracza 50% całkowitej masy owoców
200892740	Pozostałe ,włączając mieszanki inne niż objęte podpozycją 200819; niezawierające dodatku alkoholu, zawierające dodatek cukru, mieszanki owocowe, w których żaden pojedynczy owoc nie przekracza 50% całkowitej masy owoców, pozostałe
200892760	Pozostałe ,włączając mieszanki inne niż objęte podpozycją 200819, niezawierające dodatku alkoholu, zawierające dodatek cukru, pozostałe mieszanki owoców tropikalnych (włączając mieszanki zawierające w masie 50% lub więcej orzechów tropikalnych i owoców tropikalnych)
200892780	Pozostałe ,włączając mieszanki inne niż objęte podpozycją 200819, niezawierające dodatku alkoholu, zawierające dodatek cukru, pozostałe
200892920	Pozostałe ,włączając mieszanki inne niż objęte podpozycją 200819; Mieszanki owoców tropikalnych (włączając mieszanki zawierające w masie 50% lub więcej orzechów tropikalnych i owoców tropikalnych), niezawierające dodatku alkoholu, niezawierające dodatku cukru w bezpośrednich opakowaniach o zawartości netto 5 kg lub więcej,
200892930	Pozostałe ,włączając mieszanki inne niż objęte podpozycją 200819, niezawierające dodatku alkoholu, niezawierające dodatku cukru w bezpośrednich opakowaniach o zawartości netto 5 kg lub więcej, pozostałe
200892940	Pozostałe ,włączając mieszanki inne niż objęte podpozycją 200819; Mieszanki owoców tropikalnych (włączając mieszanki zawierające w masie 50% lub więcej orzechów tropikalnych i owoców tropikalnych), niezawierające dodatku alkoholu, niezawierające dodatku cukru w bezpośrednich opakowaniach o zawartości netto poniżej 5 kg, ale nie mniej niż 4,5 kg
200892960	Pozostałe ,włączając mieszanki inne niż objęte podpozycją 200819, niezawierające dodatku alkoholu, niezawierające dodatku cukru w bezpośrednich opakowaniach o zawartości netto poniżej 5 kg, ale nie mniej niż 4,5 kg, pozostałe
200892970	Pozostałe ,włączając mieszanki inne niż objęte podpozycją 200819; Mieszanki owoców tropikalnych (włączając mieszanki zawierające w masie 50% lub więcej orzechów tropikalnych i owoców tropikalnych), niezawierające dodatku alkoholu, niezawierające dodatku cukru w bezpośrednich opakowaniach o zawartości netto poniżej 4,5 kg
200892980	Pozostałe ,włączając mieszanki inne niż objęte podpozycją 200819, niezawierające dodatku alkoholu, niezawierające dodatku cukru w bezpośrednich opakowaniach o zawartości netto poniżej 4,5 kg, pozostałe
200899850	Pozostałe ,włączając mieszanki inne niż objęte podpozycją 200819, niezawierające dodatku alkoholu, niezawierające dodatku cukru, Kukurydza inna niż kukurydza słodka (<i>Zea mays var. saccharata</i>)
200899910	Pozostałe ,włączając mieszanki inne niż objęte podpozycją 200819, niezawierające dodatku alkoholu, niezawierające dodatku cukru, Ignamy, słodkie ziemniaki i podobne jadalne części roślin zawierające w masie 5% lub więcej skrobi
210111110	Ekstrakty, esencje, koncentraty kawy oraz przetwory na bazie tych ekstraktów, esencji lub koncentratów lub na bazie kawy: Ekstrakty, esencje lub koncentraty o zawartości suchej masy na bazie kawy wynoszącej 95% lub więcej w masie

210111190	Ekstrakty, esencje, koncentraty kawy oraz przetwory na bazie tych ekstraktów, esencji lub koncentratów lub na bazie kawy; Ekstrakty, esencje lub koncentraty, pozostałe
210112920	Ekstrakty, esencje, koncentraty kawy oraz przetwory na bazie tych ekstraktów, esencji lub koncentratów lub na bazie kawy
210112980	Ekstrakty, esencje, koncentraty kawy oraz przetwory na bazie tych ekstraktów, esencji lub koncentratów lub na bazie kawy, pozostałe
210120200	Ekstrakty, esencje i koncentraty herbaty lub herbaty paragwajskiej i przetwory na bazie tych ekstraktów, esencji lub koncentratów lub na bazie herbaty lub herbaty paragwajskiej; Ekstrakty, esencje i koncentraty
210120920	Ekstrakty, esencje i koncentraty herbaty lub herbaty paragwajskiej i przetwory na bazie tych ekstraktów, esencji lub koncentratów lub na bazie herbaty lub herbaty paragwajskiej; Przetwory na bazie ekstraktów, esencji i koncentratów herbaty lub herbaty paragwajskiej
210120980	Ekstrakty, esencje i koncentraty herbaty lub herbaty paragwajskiej i przetwory na bazie tych ekstraktów, esencji lub koncentratów lub na bazie herbaty lub herbaty paragwajskiej, pozostałe
210130110	Cykoria palona i inne palone namiastki kawy; cykoria palona
210130190	Cykoria palona i inne palone namiastki kawy, pozostałe
210130910	Ekstrakty, esencje i koncentraty z cykorii palonej i innych namiastek kawy; Z cykorii palonej
210130990	Ekstrakty, esencje i koncentraty z cykorii palonej i innych namiastek kawy; Pozostałe
210210100	Drożdże aktywne, kultury drożdży
210210310	Drożdże piekarnicze suszone
210210390	Drożdże piekarnicze pozostałe
210210900	Drożdże aktywne pozostałe
210220110	Drożdże nieaktywne w tabletkach, kostkach lub w podobnej formie, lub w bezpośrednich opakowaniach, o masie netto nieprzekraczającej 1 kg
210220190	Drożdże nieaktywne pozostałe
210220900	Drożdże nieaktywne; inne mikroorganizmy jednokomórkowe, martwe; Pozostałe
210230000	Gotowe proszki do pieczenia
210310000	Sos sojowy
210320000	Ketchup pomidorowy i inne sosy pomidorowe
210330100	Mąka i mączka z gorczycy
210330900	Gotowa musztarda
210390100	Ostry sos z mango w płynie
210390300	Gorzkie aromatyczne zaprawy o objętościowej mocy alkoholu od 44,2 do 49,2% obj., zawierające w masie od 1,5 do 6% goryczki, przypraw i różnych składników oraz od 4 do 10% cukru, w pojemnikach zawierających 0,5 litra lub mniej
210390900	Gorzkie aromatyczne zaprawy o objętościowej mocy alkoholu od 44,2 do 49,2% obj., zawierające w masie od 1,5 do 6% goryczki, przypraw i różnych składników oraz od 4 do 10% cukru, w pojemnikach zawierających 0,5 litra lub mniej; Pozostałe
210410100	Zupy i buliony i przetwory z nich suszone
210410900	Zupy i buliony i przetwory z nich pozostałe
210420000	Złożone przetwory spożywcze homogenizowane
210500100	Lody śmietankowe i inne lody jadalne, nawet zawierające kakao, niezawierające tłuszczów mleka lub zawierające w masie mniej niż 3% takich tłuszczów
210500910	Lody śmietankowe i inne lody jadalne, nawet zawierające kakao, zawierające 3% lub więcej, ale poniżej 7% tłuszczów mleka w masie
210500990	Lody śmietankowe i inne lody jadalne, nawet zawierające kakao, zawierające 7% lub więcej tłuszczów mleka w masie
210610200	Koncentraty proteinowe i teksturowane substancje proteinowe, niezawierające tłuszczów mleka, sacharozy, izoglukozy, glukozy lub skrobi lub zawierające w masie mniej niż 1,5% tłuszczu mleka, 5% sacharozy lub izoglukozy, 5% glukozy lub skrobi
210610800	Koncentraty proteinowe i teksturowane substancje proteinowe, niezawierające tłuszczów mleka, sacharozy, izoglukozy, glukozy lub skrobi lub zawierające w masie mniej niż 1,5% tłuszczu mleka, 5% sacharozy lub izoglukozy, 5% glukozy lub skrobi; Pozostałe
210690100	Fondue z sera
210690200	Złożone preparaty alkoholowe, inne niż na bazie substancji zapachowych, w rodzaju używanych do produkcji napojów
210690920	Niezawierające tłuszczów mleka, sacharozy, izoglukozy, glukozy lub skrobi lub zawierające w masie mniej niż 1,5% tłuszczu mleka, 5% sacharozy lub izoglukozy, 5% glukozy lub skrobi
210690980	Niezawierające tłuszczów mleka, sacharozy, izoglukozy, glukozy lub skrobi lub zawierające w masie mniej niż 1,5% tłuszczu mleka, 5% sacharozy lub izoglukozy, 5% glukozy lub skrobi; Pozostałe

220110110	Wody mineralne naturalne nienasycone dwutlenkiem węgla
220110190	Wody mineralne naturalne pozostałe
220210000	Wody, w tym wody mineralne i wody gazowane, zawierające dodatek cukru lub innej substancji słodzącej lub wody aromatyzowane
220290100	Wody, w tym wody mineralne i wody gazowane, zawierające dodatek cukru lub innej substancji słodzącej lub wody aromatyzowane, pozostałe; niezawierające produktów objętych pozycjami od 0401 do 0404 lub tłuszczu uzyskanego z produktów objętych pozycjami od 0401 do 0404
220290910	Wody, w tym wody mineralne i wody gazowane, zawierające dodatek cukru lub innej substancji słodzącej lub wody aromatyzowane, pozostałe, zawierające tłuszcz uzyskany z produktów objętych pozycjami od 0401 do 0404 w ilości poniżej 0,2% masy
220290950	Wody, w tym wody mineralne i wody gazowane, zawierające dodatek cukru lub innej substancji słodzącej lub wody aromatyzowane, pozostałe, zawierające tłuszcz uzyskany z produktów objętych pozycjami od 0401 do 0404 w ilości 0,2% lub więcej, ale mniej niż 2% masy
220290990	Wody, w tym wody mineralne i wody gazowane, zawierające dodatek cukru lub innej substancji słodzącej lub wody aromatyzowane, pozostałe, zawierające tłuszcz uzyskany z produktów objętych pozycjami od 0401 do 0404 w ilości 2% lub więcej masy
220300010	Piwo otrzymane ze siodu w pojemnikach zawierających nie więcej niż 10 litrów, w butelkach
220300090	Piwo otrzymane ze siodu w pojemnikach zawierających nie więcej niż 10 litrów, pozostałe
220300100	Piwo otrzymane ze siodu w pojemnikach zawierających więcej niż 10 litrów
220510100	Wermut i pozostałe wina ze świeżych winogron przyprawione roślinami lub substancjami aromatycznymi w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej o rzeczywistej objętościowej mocy alkoholu wynoszącej 18% obj. lub mniejszej
220510901	Wermut i pozostałe wina ze świeżych winogron przyprawione roślinami lub substancjami aromatycznymi w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej o rzeczywistej objętościowej mocy alkoholu przekraczającej 18% obj., ale nieprzekraczającej 22% obj.
220510909	W pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej o rzeczywistej objętościowej mocy alkoholu przekraczającej 22% obj.
220590100	Wermut i pozostałe wina ze świeżych winogron przyprawione roślinami lub substancjami aromatycznymi, pozostałe o rzeczywistej objętościowej mocy alkoholu wynoszącej 18% obj. lub mniejszej
220590901	Wermut i pozostałe wina ze świeżych winogron przyprawione roślinami lub substancjami aromatycznymi, pozostałe o rzeczywistej objętościowej mocy alkoholu przekraczającej 18% obj., ale nieprzekraczającej 22% obj.
220590909	Wermut i pozostałe wina ze świeżych winogron przyprawione roślinami lub substancjami aromatycznymi, pozostałe o rzeczywistej objętościowej mocy alkoholu przekraczającej 22% obj.
220710000	Alkohol etylowy nieskażony o objętościowej mocy alkoholu wynoszącej 80% obj. lub więcej
220720000	Alkohol etylowy i pozostałe wyroby alkoholowe o dowolnej mocy, skażone
220820120	Napoje alkoholowe otrzymywane przez destylację wina z winogron lub wyłoków z winogron w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej; Cognac
220820140	Napoje alkoholowe otrzymywane przez destylację wina z winogron lub wyłoków z winogron w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej; Armagnac
220820260	Napoje alkoholowe otrzymywane przez destylację wina z winogron lub wyłoków z winogron w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej; Grappa
220820270	Napoje alkoholowe otrzymywane przez destylację wina z winogron lub wyłoków z winogron w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej; Brandy de Jerez
220820290	Napoje alkoholowe otrzymywane przez destylację wina z winogron lub wyłoków z winogron w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej; Pozostałe
220820400	Napoje alkoholowe otrzymywane przez destylację wina z winogron lub wyłoków z winogron w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry; surowy destylat
220820620	Napoje alkoholowe otrzymywane przez destylację wina z winogron lub wyłoków z winogron w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry; Pozostałe; Cognac
220820640	Napoje alkoholowe otrzymywane przez destylację wina z winogron lub wyłoków z winogron w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry; Pozostałe; Armagnac
220820860	Napoje alkoholowe otrzymywane przez destylację wina z winogron lub wyłoków z winogron w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry; Pozostałe; Grappa
220820870	Napoje alkoholowe otrzymywane przez destylację wina z winogron lub wyłoków z winogron w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry; Pozostałe; Brandy de Jerez
220820890	Napoje alkoholowe otrzymywane przez destylację wina z winogron lub wyłoków z winogron w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry; Pozostałe
220830110	Whisky burbońskie w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej
220830190	Whisky burbońskie w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry

220830320	Szkocka Whisky "malt", w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej
220830380	Szkocka Whisky "malt", w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry
220830520	Szkocka Whisky "blended", w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej
220830580	Szkocka Whisky "blended", w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry
220830720	Szkocka Whisky; pozostała, w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej
220830780	Szkocka Whisky; pozostała, w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry
220830820	Pozostałe w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej
220830880	Pozostałe w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry
220840110	Rum i tafia w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej; Rum o zawartości lotnych substancji innych niż alkohol etylowy i metylowy, równej lub przekraczającej 225 g/hektolitr czystego alkoholu (z tolerancją 10%)
220840310	Rum i tafia w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej; Pozostałe o wartości przekraczającej 7,9 EUR za litr czystego alkoholu
220840390	Rum i tafia w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej; Pozostałe
220840510	Rum i tafia w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry; Rum o zawartości lotnych substancji innych niż alkohol etylowy i metylowy, równej lub przekraczającej 225 g/hektolitr czystego alkoholu (z tolerancją 10%)
220840910	Rum i tafia w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry; Rum o zawartości lotnych substancji innych niż alkohol etylowy i metylowy, równej lub przekraczającej 225 g/hektolitr czystego alkoholu (z tolerancją 10%); Pozostałe o wartości przekraczającej 2 EUR za litr czystego alkoholu
220840990	Rum i tafia w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry; Pozostałe
220850110	Giny i Gin Geneva, w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej
220850190	Gin, w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry
220850910	Gin Geneva, w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej
220850990	Gin Geneva, w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry
220860110	Vodka o objętościowej mocy alkoholu wynoszącej 45,4% obj. lub mniej, w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej
220860190	Vodka o objętościowej mocy alkoholu wynoszącej 45,4% obj. lub mniej, w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry
220860910	Vodka o objętościowej mocy alkoholu większej niż 45,4% obj., w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej
220860990	Vodka o objętościowej mocy alkoholu większej niż 45,4% obj., w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry
220870100	Likiery i kordiały w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej
220870900	Likiery i kordiały w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry
220890110	Arak w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej
220890190	Arak w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry
220890330	Napoje alkoholowe śliwkowe, gruszkowe i wiśniowe (z wyłączeniem likierów), w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej
220890380	Napoje alkoholowe śliwkowe, gruszkowe i wiśniowe (z wyłączeniem likierów), w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry
220890410	Pozostałe wódki i inne napoje alkoholowe, w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej; Ouzo
220890450	Pozostałe wódki i napoje alkoholowe (z wyłączeniem likierów); destylowane z owoców; Calvados
220890480	Pozostałe wódki i inne napoje alkoholowe, w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej, pozostałe
220890520	Pozostałe wódki i inne napoje alkoholowe, w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej (z wyłączeniem likierów), pozostałe; Korn
220890570	Pozostałe wódki i inne napoje alkoholowe, w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej (z wyłączeniem likierów), pozostałe
220890691	Pozostałe napoje alkoholowe; Gotowe preparaty ziołowe będące farmaceutykami, na bazie alkoholu
220890699	Pozostałe napoje alkoholowe
220890710	Pozostałe wódki i inne napoje alkoholowe, w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry; Wódki (z wyłączeniem likierów); Destylowane z owoców
220890740	Pozostałe wódki i inne napoje alkoholowe, w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry; Wódki (z wyłączeniem likierów); Pozostałe
220890780	Pozostałe wódki i inne napoje alkoholowe, w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry; Pozostałe napoje alkoholowe
220890910	Alkohol etylowy nieskażony o objętościowej mocy alkoholu mniejszej niż 80% obj. , w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej

220890990	Alkohol etylowy nieskażony o objętościowej mocy alkoholu mniejszej niż 80% obj. , w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry
220900910	Ocet i namiastki octu otrzymywane z kwasu octowego, pozostałe, w pojemnikach zawierających 2 litry lub mniej
220900990	Ocet i namiastki octu otrzymywane z kwasu octowego, pozostałe, w pojemnikach zawierających więcej niż 2 litry
240210000	Cygara, również z obciętymi końcami i cygaretki, z tytoniu
240220100	Papierosy z tytoniu zawierające goździki
240220900	Papierosy z tytoniu pozostałe
240290000	Pozostałe
240310100	Tytoń do palenia, nawet zawierający namiastki tytoniu w dowolnej proporcji, w bezpośrednich opakowaniach o zawartości netto nieprzekraczającej 500 g
240310900	Tytoń do palenia, nawet zawierający namiastki tytoniu w dowolnej proporcji, pozostałe
240391000	Tytoń "homogenizowany" lub "odtworzony"
240399100	Tytoń do żucia i tabaka
24039990	Pozostałe
290543000	Mannit
290544110	D-sorbit (sorbitol) w roztworze wodnym, zawierający w masie 2% lub mniej D-mannitu, w przeliczeniu na zawartość D-sorbitu
290544190	D-sorbit (sorbitol) w roztworze wodnym pozostały
290544910	D-sorbit (sorbitol), pozostały, zawierający w masie 2% lub mniej D-mannitu, w przeliczeniu na zawartość D-sorbitu
290544990	D-sorbit (sorbitol) pozostały
290545000	Gliceryna
330190210	Wyekstrahowane oleozywice z lukrecji i z szyszek chmielowych
330190300	Wyekstrahowane oleozywice, pozostałe
330210100	Preparaty zawierające wszystkie czynniki zapachowe charakterystyczne dla napojów , o rzeczywistym stężeniu objętościowym alkoholu przekraczającym 0,5%
330210210	Preparaty zawierające wszystkie czynniki zapachowe charakterystyczne dla napojów , o rzeczywistym stężeniu objętościowym alkoholu przekraczającym 0,5%, pozostałe niezawierające tłuszczu z mleka, sacharozy, izoglukozy, glukozy lub skrobi lub zawierające mniej niż 1,5% tłuszczu z mleka, 5% sacharozy lub izoglukozy, 5% glukozy lub skrobi
330210290	Preparaty zawierające wszystkie czynniki zapachowe charakterystyczne dla napojów, pozostałe
350110100	Kazeina do produkcji regenerowanych włókien tekstylnych
350110500	Kazeina do stosowania w przemyśle innym niż produkującym żywność lub pasze
350110900	Kazeina; Pozostałe
350190100	Kleje kazeinowe
350190900	Pozostałe kazeiniany i inne pochodne kazeiny
350510100	Dekstryny
350510500	Pozostałe modyfikowane skrobie, estryfikowane lub eteryfikowane
350510900	Pozostałe modyfikowane skrobie
350520100	Kleje zawierające w masie mniej niż 25% skrobi lub dekstryn, lub pozostałych modyfikowanych skrobi
350520300	Kleje zawierające w masie 25% lub więcej , ale mniej niż 55% skrobi lub dekstryn lub pozostałych modyfikowanych skrobi
350520500	Kleje zawierające w masie 55% lub więcej, ale mniej niż 80% skrobi lub dekstryn lub pozostałych modyfikowanych skrobi
350520900	Kleje zawierające w masie 80% lub więcej skrobi lub dekstryn lub pozostałych modyfikowanych skrobi
380910100	Środki wykańczalnicze na bazie substancji skrobiowych, zawierające w masie poniżej 55% tych substancji
380910300	Środki wykańczalnicze na bazie substancji skrobiowych, zawierające w masie 55% lub więcej tych substancji, ale mniej niż 70%
380910500	Środki wykańczalnicze na bazie substancji skrobiowych, zawierające w masie 70% lub więcej tych substancji, ale mniej niż 83%
380910900	Środki wykańczalnicze na bazie substancji skrobiowych, zawierające w masie 83% lub więcej tych substancji
382311000	Przemysłowe monokarboksylowe kwasy tłuszczowe; kwaśne oleje z rafinacji; Kwas stearynowy

382312000	Przemysłowe monokarboksyłowe kwasy tłuszczowe; kwaśne oleje z rafinacji; Kwas oleinowy
382313000	Przemysłowe monokarboksyłowe kwasy tłuszczowe; kwaśne oleje z rafinacji; Kwasy tłuszczowe oleju talowego
382319100	Pozostałe kwasy tłuszczowe destylowane
382319300	Pozostały destylat kwasów tłuszczowych
382319900	Przemysłowe monokarboksyłowe kwasy tłuszczowe; kwaśne oleje z rafinacji; Pozostałe
382370000	Przemysłowe alkohole tłuszczowe
382460110	Sorbit inny niż z podpozycji 290544, w roztworze wodnym zawierający w masie 2% lub mniej D-mannitu w przeliczeniu na zawartość D-sorbitu
382460190	Sorbit inny niż z podpozycji 290544, w roztworze wodnym, pozostały
382460910	Sorbit inny niż z podpozycji 290544, pozostały, zawierający w masie 2% lub mniej D-mannitu, w przeliczeniu na zawartość D-sorbitu
382460990	Sorbit inny niż z podpozycji 290544, pozostały

Załącznik nr 5

KRYTERIA OCENY WNIOSKÓW W ZAKRESIE POMOCY DLA PRZETWÓRSTWA

1. W przypadku wniosków przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa mleka, uboju zwierząt rzeźnych, rozbioru mięsa lub jego przetwórstwa, przetwórstwa ryb i innych organizmów wodnych oraz przetwórstwa owoców i warzyw, a także grup producentów rolnych lub ich związków prowadzących działalność w zakresie produkcji mleka, żywca lub mięsa, ryb i innych organizmów wodnych, owoców i warzyw oraz prowadzących działalność w wyodrębnionych jednostkach organizacyjnych, samodzielnie sporządzających sprawozdania finansowe, przy selekcji i ocenie projektów Agencja bierze pod uwagę następujące kryteria:

- 1) priorytety restrukturyzacji sektora:
  - a) dostosowanie do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych obowiązujących w Unii Europejskiej,
  - b) wzrost wartości dodanej, poprawa jakości, nowe technologie i innowacyjne inwestycje, redukcja kosztów,
  - c) działania na rzecz ochrony środowiska,
- 2) efektywność wsparcia:
  - a) udział środków własnych w inwestycji,
  - b) pomoc finansowa na jednostkę surowca rolnego przetwarzanego zgodnie z wymogami Unii Europejskiej,
  - c) jakość zarządzania,
- 3) wpływ inwestycji na rozwój gospodarczy:
  - a) utrzymanie bądź tworzenie nowych miejsc pracy,

b) wykorzystanie zasobów produkcyjnych.

2. W przypadku wniosków grup producentów rolnych lub ich związków prowadzących działalność w zakresie produkcji mleka, żywca lub mięsa, ryb i innych organizmów wodnych, owoców i warzyw, przy selekcji i ocenie wniosków Agencja bierze pod uwagę następujące kryteria:

- 1) wpływ inwestycji na rozwój gospodarczy:
  - a) utrzymanie lub tworzenie nowych miejsc pracy,
  - b) wzrost powiązań z odbiorcami,
  - c) wpływ na koncentrację produkcji, przetwórstwa i sprzedaży w sektorze,
- 2) efektywność wsparcia:
  - a) udział środków własnych w inwestycji,
  - b) wielkość produkcji sprzedanej przez grupę producentów lub ich związek,
  - c) jakość zarządzania grupą lub związkiem grup,
- 3) priorytety restrukturyzacji sektora:
  - a) dostosowanie do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych obowiązujących w Unii Europejskiej,
  - b) wzrost wartości dodanej, poprawa jakości, nowe technologie i innowacyjne inwestycje, redukcja kosztów,
  - c) działania na rzecz ochrony środowiska.

Załącznik nr 6

KOSZTY KWALIFIKOWANE PONIESIONE NA REALIZACJĘ PRZEDSIĘWZIĘĆ OBJĘTYCH POMOCĄ DLA GOSPODARSTW ROLNYCH

Koszty związane:**1. z restrukturyzacją produkcji mleka, w tym koszty:**

- 1) budowy, rozbudowy i remontu budynków inwentarskich wraz z wyposażeniem i infrastrukturą techniczną, w tym:
  - a) wyrobów budowlanych,
  - b) infrastruktury technicznej i technicznego wyposażenia budynków,
  - c) systemów doprowadzania wody i energii elektrycznej w budynkach budowanych, rozbudowywanych lub remontowanych,
- 2) zakupu i instalacji wyposażenia technologicznego do pozyskiwania i przechowywania mleka,
- 3) zakupu zwierząt hodowlanych: krów wpisanych do ksiąg hodowlanych, jałówek pochodzących od rodziców wpisanych do ksiąg hodowlanych, jałówek pochodzących od matek ze stad poddawanych ocenie użytkowości i po buhajach hodowlanych ras mlecznych (koszt zakupu zwierząt nie może przekroczyć 50% łącznych kosztów kwalifikowanych),
- 4) budowy i zakupu urządzeń do zagospodarowywania odchodów zwierzęcych, w tym:
  - a) płyt obornikowych ze zbiornikami na gnojowicę,
  - b) urządzeń do odprowadzania odchodów zwierzęcych z pomieszczeń gospodarczych (wyposażenie do wywozu obornika),
  - c) zbiorników na gnojowicę z wyposażeniem technologicznym (w tym pompy i mieszadła),
  - d) systemów kanalizacyjnych łączących zabudowania gospodarcze ze zbiornikami do składowania odchodów zwierzęcych (gnojowicy) oraz stacji przepompowni,
  - e) urządzeń specjalistycznych do załadunku i transportu odchodów oraz do użyźniania (nawożenia),
- 5) budowy i zakupu urządzeń do produkcji, zbioru i przechowywania pasz, w tym:
  - a) maszyn do zbioru siana i zielonek,
  - b) pras do belowania słomy i pasz,
  - c) przyczep zbierających,
  - d) rozdrabniaczy do pasz oraz siewkarni do zielonek,
  - e) wycinaczy do sianokiszzonek,
  - f) silosów do pasz treściwych,

- g) silosów kiszonkowych,
  - h) urządzeń do irygacji (nawadniania) upraw,
- 6) urządzania i wyposażania pastwisk, w tym koszty:
    - a) grodu pastwisk,
    - b) doprowadzania wody, budowy ujęć wody i urządzeń dostarczających wodę zwierzętom,
    - c) budowy i remontu dróg dojazdowych,
    - d) budowy wiat,
  - 7) robót budowlanych, transportu, instalacji, materiałów i wyposażenia, które związane są z kosztami wymienionymi w pkt 1—6 i są niezbędne do osiągnięcia celu przedsięwzięcia,
- 2. z modernizacją gospodarstw rolnych specjalizujących się w produkcji bydła mięsnego, w tym koszty:**
- 1) budowy, rozbudowy i remontu budynków inwentarskich i przeznaczonych do składowania pasz wraz z wyposażeniem i infrastrukturą techniczną, w tym:
    - a) wyrobów budowlanych,
    - b) infrastruktury technicznej i technicznego wyposażenia budynków,
    - c) systemu doprowadzania wody i systemu elektrycznego w budynkach budowanych, rozbudowywanych lub remontowanych,
  - 2) zakupu bydła mięsnego wpisanego do ksiąg hodowlanych lub rejestrów, w tym:
    - a) buhajów hodowlanych ras mięsnych,
    - b) krów i jałówek o udziale co najmniej 50% ras mięsnych w genotypie,
  - 3) budowy i zakupu urządzeń do zagospodarowywania odchodów zwierzęcych, w tym:
    - a) płyt obornikowych ze zbiornikami na gnojowicę,
    - b) urządzeń do odprowadzania odchodów zwierzęcych z pomieszczeń gospodarczych (wyposażenie do wywozu obornika),
    - c) zbiorników na gnojowicę z wyposażeniem technologicznym (w tym pompy i mieszadła),
    - d) urządzeń kanalizacyjnych łączących budynki gospodarcze ze zbiornikami do składowania odchodów zwierzęcych (gnojowicy) oraz przepompowni,
    - e) specjalistycznych urządzeń do załadunku i transportu gnojowicy i nawozu oraz do użyźniania (nawożenia),

- 4) budowy i zakupu urządzeń do produkcji, zbioru i przechowywania pasz, w tym:
- maszyn do zbioru siana i zielonek,
  - pras do belowania słomy i pasz,
  - przyczep zbierających,
  - urządzeń do irygacji (nawadniania) upraw,
  - rozdrabniaczy do pasz oraz sieczkarni do zielonek,
  - wycinaczy do sianokiszzonek,
  - silosów do pasz treściwych,
  - silosów kiszonkowych,

- 5) urządzania i wyposażania pastwisk, w tym koszty:
- grodzenia pastwisk,
  - doprowadzania wody, budowy ujęć wody oraz urządzeń dostarczających wodę zwierzętom,
  - urządzeń do pojenia zwierząt,
  - budowy i remontu dróg dojazdowych,
  - budowy wiat,
- 6) robót budowlanych, transportu, instalacji, materiałów i wyposażenia, które związane są z kosztami wymienionymi w pkt 1—5 i są niezbędne do osiągnięcia celu przedsięwzięcia,

3. z odbudową produkcji owiec, w tym koszty:

- budowy, rozbudowy i remontu budynków inwentarskich wraz z wyposażeniem i infrastrukturą techniczną, w tym:
  - infrastruktury technicznej i technicznego wyposażenia budynków,
  - systemu doprowadzania wody i systemu elektrycznego w zmodernizowanych budynkach,
- urządzania i wyposażania pastwisk, w tym koszty:
  - grodzenia pastwisk,
  - doprowadzania wody, budowy ujęć wody oraz urządzeń dostarczających wodę zwierzętom,
  - budowy i remontu dróg dojazdowych,
  - budowy wiat,
- budowy i zakupu urządzeń do produkcji, zbioru i przechowywania pasz, w tym:
  - maszyn do zbioru siana i zielonek,
  - pras do belowania słomy i pasz,
  - przyczep zbierających,
  - rozdrabniaczy do pasz oraz sieczkarni do zielonek,
  - wycinaczy do sianokiszzonek,

- silosów do pasz treściwych,
- silosów kiszonkowych,

- 4) zakupu stada hodowlanego zwierząt, w tym:
- tryków hodowlanych,
  - owiec maciorek i owiec maciorek matek,

- 5) robót budowlanych, transportu, instalacji, materiałów i wyposażenia, które związane są z kosztami wymienionymi w pkt 1—4 i są niezbędne do osiągnięcia celu przedsięwzięcia,

4. z modernizacją produkcji trzody chlewnej i drobiu mięsnego, w tym koszty:

- remontu budynków inwentarskich wraz z wyposażeniem i infrastrukturą techniczną, w tym:
  - wyrobów budowlanych,
  - infrastruktury technicznej i technicznego wyposażenia budynków,
  - systemu doprowadzania wody i systemu elektrycznego w zmodernizowanych budynkach,
  - robót budowlanych,
- budowy i zakupu urządzeń służących prawidłowemu przechowywaniu i zagospodarowaniu odchodów zwierzęcych, w tym:
  - płyt obornikowych ze zbiornikami na gnojowicę,
  - urządzeń do odprowadzania odchodów zwierzęcych z pomieszczeń gospodarczych (wyposażenie do wywozu obornika),
  - zbiorników na gnojowicę z wyposażeniem technologicznym (w tym pompy i mieszadła),
  - systemu odprowadzania gnojowicy łączącego budynki gospodarcze ze zbiornikami do składowania odchodów (gnojowicy) oraz stacji przepompowni,
  - specjalistycznych urządzeń do załadunku i transportu gnojowicy i nawozu oraz do użyźniania (nawożenia),
- robót budowlanych, transportu, instalacji, materiałów i wyposażenia, które są związane z kosztami wymienionymi w pkt 1—2 i są niezbędne do osiągnięcia celu przedsięwzięcia,

5. ze zwiększeniem różnorodności produkcji w gospodarstwach rolnych, w tym koszty:

- budowy, rozbudowy i remontu budynków gospodarczych wraz z wyposażeniem i infrastrukturą techniczną, w tym:
  - wyrobów budowlanych,
  - infrastruktury technicznej i technicznego wyposażenia budynków,
  - systemu doprowadzania wody i systemu elektrycznego w budynkach gospodarczych,

- 2) zakupu maszyn, urządzeń i wyposażenia dla produkcji rolnej, przechowalnictwa, podstawowego przetwórstwa prowadzonego na poziomie gospodarstwa oraz urządzeń służących do przygotowania produktów rolnych do sprzedaży,
- 3) zakupu stada podstawowego zwierząt (nie dotyczy bydła, owiec, świń, kur, kaczek, gęsi, indyków) o jakości gwarantującej osiągnięcie celów przedsięwzięcia,
- 4) przygotowania bazy produkcyjnej dla działów specjalnych produkcji rolnej, w tym:
  - a) budowy i remontu budynków w celu dostosowania ich do wymogów technologicznych danej produkcji,
  - b) zakupu i instalacji maszyn, urządzeń i wyposażenia do produkcji (środki trwałe),
  - c) zakupu materiału roślinnego dla plantacji wieloletnich,
- 5) przedsięwzięć związanych z rozszerzeniem dotychczasowej działalności gospodarstwa na produkcję ogrodniczą (warzywnictwo, sadownictwo, szkółkarstwo, produkcja roślin ozdobnych, w tym kwiatów) i inne działy produkcji rolniczej (np. zioła, wiklina),
- 6) robót budowlanych, transportu, instalacji, materiałów i wyposażenia, które związane są z kosztami wymienionymi w pkt 1—5 i są niezbędne do osiągnięcia celu przedsięwzięcia.

Załącznik nr 8

PODSTAWOWE WARUNKI UTRZYMANIA ZWIERZĄT I HIGIENY PRODUKCJI ORAZ ZAGOSPODAROWANIA
ODCHODÓW ZWIERZĘCYCH ZWIĄZANYCH Z PRODUKCJĄ ZWIERZĘCĄ W GOSPODARSTWIE ROLNYM

I. Wymagania ogólne

W pomieszczeniach dla zwierząt należy zapewnić:

- utrzymanie właściwej temperatury (szczegółowe wymagania zawarto w tabeli 1—2),
- oświetlenie światłem dziennym lub sztucznym, przystosowane do gatunku i kategorii zwierząt (szczegółowe wymagania zawarto w tabeli 3),
- wymaganą wymianę powietrza (szczegółowe wymagania zawarto w tabeli 4),
- zabezpieczenie przed wpływami atmosferycznymi oraz wilgocią z podłoża, a także przed zalegającymi odchodami zwierzęcymi,
- odprowadzenie ścieków ze stanowisk dla zwierząt do odpowiednich szczelnych zbiorników,
- wyposażenie w instalacje i urządzenia dostosowane do przeznaczenia pomieszczeń,
- odpowiednie warunki do pracy obsługi.

Budynek produkcyjny powinien spełniać również wymagania ewakuacyjne, które są następujące:

- odległość od najdalszego stanowiska dla zwierząt do wyjścia ewakuacyjnego nie powinna przekraczać przy ściółkowym utrzymaniu zwierząt — 50 m, a przy bezściółkowym — 75 m,
- przy bezściółkowym utrzymaniu bydła, trzody chlewnej i owiec, jeżeli liczba bydła i trzody chlewnej nie przekracza 15 sztuk, a owiec 200 sztuk, należy stosować co najmniej jedno wyjście ewakuacyjne,
- w budynku przeznaczonym dla większej liczby zwierząt niż podana wyżej należy stosować co najmniej dwa wyjścia, a z pomieszczeń podzielonych na sekcje — co najmniej jedno wyjście ewakuacyjne z każdej sekcji,
- wrota i drzwi budynku inwentarskiego powinny zawsze otwierać się na zewnątrz pomieszczenia.

Woda wykorzystywana w gospodarstwie przeznaczona dla ludzi i zwierząt oraz do celów technologicznych (np. mycie urządzeń udojowych i do przechowywania mleka) musi być należytej jakości i odpowiadać warunkom podanym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 4 września 2000 r. w sprawie warunków, jakim powinna odpowiadać woda do picia i na potrzeby gospodarcze, woda w kąpieliskach, oraz zasad sprawowania kontroli jakości wody przez organy Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. Nr 82, poz. 937).

Gospodarstwo utrzymujące zwierzęta musi posiadać urządzenia do składowania odchodów zwierzę-

cych o pojemności odpowiadającej półrocznej ich produkcji (łącznie od wszystkich utrzymywanych w gospodarstwie zwierząt).

Dla hodowli zwierząt na płytkiej ściółce konieczna jest płyta obornikowa o powierzchni 3,5 m²/DJP oraz szczelny zbiornik na gnojówkę i wodę gnojową o pojemności 3,0 m³/DJP.

W przypadku utrzymywania zwierząt na ściółce głębokiej potrzeba budowy płyt obornikowych i zbiorników na gnojówkę jest uzależniona od rodzaju i ilości używanej ściółki oraz okresu przechowywania obornika pod zwierzętami.

Przy utrzymywaniu zwierząt bez ściółki (systemem bezściółkowym) zaleca się budowę szczelnego zbiornika na gnojowicę o pojemności 11m³/DJP w zbiornikach zewnętrznych (poza budynkiem). Zbiorniki o pojemności do 200 m³ muszą być zbiornikami zamkniętymi, przy większych pojemnościach — zamkniętymi lub otwartymi.

II. Pomieszczenia dla zwierząt

Pomieszczenia dla zwierząt i ich wyposażenie, niezależnie od utrzymywanego gatunku, muszą być wykonane z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt i nadawać się do czyszczenia i dezynfekcji. Podłoga w pomieszczeniach dla zwierząt powinna być gładka i nieśliska oraz stanowić twardą, równą i stabilną powierzchnię.

Zwierzęta muszą mieć zapewniony stały dostęp do wody.

Dla zapewnienia odpowiednich warunków bytowych zwierzętom określa się następujące minimalne wymiary stanowisk i wskaźniki wielkości powierzchni w budynkach:

Dla bydła (kierunek produkcji mleczny i mięsny)

1. Zwierzęta utrzymywane na uwięzi

Wymiary stanowisk powinny wynosić co najmniej:

- dla krów i jałówek powyżej 7 mies. ciąży i masie ciała do 500 kg — 1,60 x 1,10 m,
- dla krów i jałówek powyżej 7 mies. ciąży i masie ciała ponad 500 kg — 1,65 x 1,15 m,
- dla jałówek w wieku powyżej 19 miesięcy do 7 mies. ciąży — 1,50 x 1,00 m,
- dla jałówek w wieku 6—19 mies. — 1,40 x 0,90 m,
- dla buhajów — 2,40 x 1,40 m,

- f) dla bydła opasowego o masie ciała do 300 kg — 1,30 x 0,80 m,
- g) dla bydła opasowego o masie ciała 300 kg—450 kg — 1,45 x 0,95 m,
- h) dla bydła opasowego o masie ciała powyżej 450 kg — 1,50 x 1,00 m.
2. Zwierzęta utrzymywane bez uwięzi w kojcu grupowym z wydzielonymi legowiskami
- Wielkość wydzielonego legowiska powinna wynosić co najmniej:
- a) dla krów i jałówek powyżej 7 mies. ciąży i masie ciała do 500 kg — 2,10 x 1,10 m,
- b) dla krów i jałówek powyżej 7 mies. ciąży i masie ciała ponad 500 kg — 2,20 x 1,15 m,
- c) dla jałówek w wieku powyżej 19 miesięcy do 7 mies. ciąży — 2,00 x 1,00 m,
- d) dla jałówek w wieku 6—19 mies. — 1,90 x 0,85 m,
- e) dla cieląt do 3 mies. życia — 1,30 x 0,60 m,
- f) dla cieląt w wieku 3—6 mies. — 1,60 x 0,90 m.
3. Zwierzęta utrzymywane bez uwięzi, w kojcu grupowym bez wydzielonych legowisk, na ściółce
- Powierzchnia kojca w przeliczeniu na 1 zwierzę powinna wynosić co najmniej:
- a) dla krów i jałówek powyżej 7 mies. ciąży i masie ciała do 500 kg — 4,50 m²,
- b) dla krów i jałówek powyżej 7 mies. ciąży i masie ciała ponad 500 kg — 5,00 m²,
- c) dla jałówek w wieku powyżej 19 miesięcy do 7 mies. ciąży — 2,50 m²,
- d) dla jałówek w wieku 6—19 mies. — 2,00 m²,
- e) dla cieląt do 3 mies. życia — 1,50 m²,
- f) dla zwierząt w wieku 3—6 mies. — 1,80 m²,
- g) dla bydła opasowego o masie ciała do 300 kg — 1,60 m²,
- h) dla bydła opasowego o masie ciała 300 kg—450 kg — 2,00 m²,
- i) dla bydła opasowego o masie ciała powyżej 450 kg — 2,50 m².
- Przy utrzymywaniu zwierząt na głębokiej ściółce podane minimalne powierzchnie powinny być wyższe co najmniej o 30%.
4. Zwierzęta utrzymywane bez uwięzi, w kojcu grupowym bez wydzielonych legowisk, bez ściółki
- Powierzchnia kojca w przeliczeniu na 1 zwierzę powinna wynosić co najmniej:
- a) dla jałówek w wieku powyżej 19 miesięcy do 7 mies. ciąży — 2,00 m²,
- b) dla jałówek w wieku 6—19 mies. — 1,60 m²,
- c) dla bydła opasowego o masie ciała do 300 kg — 1,30 m²,
- d) dla bydła opasowego o masie ciała 300 kg—450 kg — 1,60 m²,
- e) dla bydła opasowego o masie ciała powyżej 450 kg — 2,00 m²,
- f) dla cieląt powyżej 2 mies. życia — 1,50 m².
- W tym systemie nie należy utrzymywać krów, jałówek powyżej 7 miesiąca ciąży oraz buhajów.
5. Zwierzęta utrzymywane w systemie otwartym
- Powierzchnia przypadająca na 1 sztukę powinna wynosić minimum:
- a) dla cieląt — 5,00 m²,
- b) dla jałówek — 10,00 m²,
- c) dla krów — 15,00 m²,
- d) dla buhajów — 20,00 m².
- W tym systemie utrzymania zwierzęta muszą mieć zapewnioną ochronę przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.
6. Cielęta
- a) nie mogą być utrzymywane na uwięzi, z wyjątkiem cieląt utrzymywanych grupowo, które mogą być wiązane na czas karmienia nie dłuższy niż 1 godz.,
- b) do 2 tygodnia życia powinny być trzymane na ściółce,
- c) powyżej 8 tyg. życia powinny być utrzymywane grupowo,
- d) trzymane pojedynczo w kojcach dzięki konstrukcji ścian kojca powinny mieć możliwość kontaktu między sobą.
7. Warunki dojenia
- Gospodarstwa specjalizujące się w produkcji mleka powinny stosować tylko dój mechaniczny.
- Urządzenia do doju mechanicznego powinny być wykonane z materiałów odpornych na korozję i łatwych do utrzymania w czystości, zgodnie z przepisami polskimi dopuszczonych do użytkowania i kontaktu z żywnością (z aktualnym atestem).
- Pomieszczenie/miejsce udoju powinno być wykonane tak, aby łatwo mogło być utrzymane w czystości, w szczególności powinno posiadać ściany i podłogę łatwe do zmywania i dezynfekcji.
- Wydajność urządzeń do podgrzewania wody powinna wynosić 9 l na 1 stanowisko udojowe dla gospodarstw posiadających do 5 takich stanowisk i dodatkowo 7 l na każde dalsze stanowisko do udoju.

Gospodarstwo musi ponadto posiadać możliwość izolowania zwierząt chorych oraz wydzielone miejsce do przeprowadzania porodów.

W pomieszczeniu, w którym przebywają krowy, nie wolno utrzymywać drobiu i trzody chlewnej.

8. Warunki przechowywania mleka

Mleko powinno być przechowywane w pomieszczeniach odizolowanych od źródeł skażenia: pomieszczeń dla zwierząt, urządzeń do przechowywania odchodów, silosów, toalet.

Pomieszczenie do przechowywania mleka nie może łączyć się z wyżej wymienionymi pomieszczeniami również przez ciągi wentylacyjne i musi być oddzielone od innych pomieszczeń szczelnymi drzwiami.

Pomieszczenie powinno mieć wyjście zewnętrzne, tak aby pobieranie mleka nie odbywało się przez wnętrze obory.

Ściany i podłoga pomieszczenia oraz powierzchnie robocze muszą być łatwe do mycia, czyszczenia i dezynfekcji — zmywalne. Podłoga nachylona w celu umożliwienia spływu cieczy do kanalizacji. Jeśli stosowane są urządzenia do doju lub schładzania typu bańkowego, również sufit pomieszczenia musi być zmywalny.

Urządzenia chłodnicze. Jeśli mleko dostarczane jest do zakładu przetwórczego nie później niż 2 godziny po udoju — urządzenia chłodnicze nie są wymagane. Jeśli mleko dostarczane jest raz na 24 godz. — wymagane jest schładzanie do temp. nie większej niż 8°C. Jeśli mleko odstawiane jest rzadziej niż raz na dobę — temp. schładzania powinna wynosić max 6°C. Pojemność zbiorników powinna być dostosowana do poziomu produkcji i planowanego systemu (częstotliwości) odbioru surowca.

Pojemniki na mleko i sprzęt muszą być łatwe do utrzymania w czystości i odporne na korozję.

Agregat próżniowy dojarki i silnik agregatu chłodzącego, jeżeli nie jest bezpośrednio przy zbiorniku chłodzącym, powinny znajdować się w pomieszczeniu oddzielnym od pomieszczenia do przechowywania mleka.

Pomieszczenie do przechowywania mleka musi być zabezpieczone przed dostępem szkodników, zwłaszcza gryzoni i owadów.

9. Urządzenia dla personelu obsługującego

W pobliżu miejsca udoju powinna być zainstalowana umywalka z bieżącą ciepłą wodą.

Jeśli w kompleksie oborowym planuje się zainstalowanie toalety dla personelu, musi ona być odizolowana od pomieszczeń do doju i przechowywania mleka.

Dla owiec

1. Powierzchnia pomieszczenia dla owiec utrzymywanych pojedynczo powinna wynosić co najmniej:

a) dla tryka	— 3,00 m ² ,
b) dla matki z jagnięciem oraz dodatkowo na każde jagnię ssące	— 2,50 m ² , — 0,70 m ² ,
c) dla jarki	— 1,50 m ² ,
d) dla tryczka	— 2,00 m ² ,
e) dla skopka	— 0,80 m ² .

2. Powierzchnia pomieszczenia dla owiec utrzymywanych grupowo w przeliczeniu na 1 zwierzę powinna wynosić co najmniej:

a) dla tryka	— 2,00 m ² ,
b) dla matki z jagnięciem oraz dodatkowo na każde jagnię ssące	— 1,50 m ² , — 0,50 m ² ,
c) dla jarki	— 0,80 m ² ,
d) dla tryczka	— 1,50 m ² ,
e) dla skopka	— 0,60 m ² .

Owce utrzymywane w systemie otwartym powinny mieć możliwość ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i drapieżnikami.

Dla trzody chlewnej

1. Wielkość kojca dla zwierząt utrzymywanych pojedynczo powinna wynosić co najmniej:

a) dla knura	— 6,00 m ² ,
b) dla loch — wymiar kojca 2,0 m x 0,6 m	1,20 m ² ,
c) dla loch w okresie odchowu prosiąt	— 3,50 m ² ,
d) dla knurów i loszek hodowlanych o masie ciała 30—110 kg	— 2,70 m ² .

2. Powierzchnia kojca dla zwierząt utrzymywanych grupowo powinna wynosić w przeliczeniu na jedno zwierzę co najmniej:

a) dla loch	— 1,60 m ² ,
b) dla prosiąt odsadzonych i warchlaków:	
— o masie ciała do 10 kg	— 0,15 m ² ,
— o masie ciała 10—20 kg	— 0,20 m ² ,
— o masie ciała 20—30 kg	— 0,30 m ² ,
c) dla knurków i loszek hodowlanych o masie ciała 30—110 kg	— 1,40 m ² ,
d) dla tuczników:	
— o masie ciała 30—50 kg	— 0,40 m ² ,
— o masie ciała 50—85 kg	— 0,55 m ² ,
— o masie ciała 85—110 kg	— 0,65 m ² ,
— o masie ciała ponad 110 kg	— 1,00 m ² .

W przypadku utrzymywania zwierząt w systemie otwartym powierzchnia przypadająca na 1 sztukę dorosłą powinna wynosić nie mniej niż 15 m².

Zwierzęta muszą mieć zapewnioną możliwość

ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i drapieżnikami.

Przy utrzymywaniu świń w systemie bezściółkowym podane w punkcie 2 powierzchnie mogą być o 15% mniejsze.

Świnie nie mogą być utrzymywane na uwięzi.

Stanowisko dla loch z prosiętami powinno być wyposażone w przegrodę zabezpieczającą prosięta przed przygnieciem.

Dla kur mięsnych i indyków

Kury i indyki powinny być utrzymywane w budynkach inwentarskich.

Utrzymanie ptaków może odbywać się w systemie podłogowym na ściółce lub bez ściółki, albo w jedno- lub wielopoziomowych klatkach — bez ściółki.

1. Maksymalna obsada ptaków na 1 m² przy utrzymaniu w systemie podłogowym na ściółce lub bez, w zależności od wieku:

1.1. Kury mięsne:

a) do 8 tygodni życia	— 8 szt.
b) od 8 do 20 tygodni życia	— 7 szt.
c) powyżej 20 tygodni życia	— 5 szt.

1.2. Brojlery kurze:

a) do 3 tygodni życia	— 35 szt.
b) od 3 do 5 tygodni życia	— 22 szt.
c) powyżej 5 tygodni życia	— 17 szt.

1.3. Indyki:

a) do 8 tygodni życia	— 7 szt.
b) od 8 do 14 tygodni życia	— 4 szt.
c) od 14 do 29 tygodni życia	— 3 szt.
d) powyżej 29 tygodni życia	— 2 szt.

1.4. Indyki rzeźne:

a) do 3 tygodni życia	— 32 szt.
b) od 3 do 6 tygodni życia	— 12 szt.
c) od 6 do 16 tygodni życia	— 4 szt.

d) powyżej 16 tygodni życia	— 3 szt.

2. Minimalna powierzchnia klatki w przeliczeniu na 1 ptaka przy utrzymaniu ptaków w systemie klatkowym powinna wynosić:

2.1. Dla kur:

a) do 6 tygodni życia	— 0,020 m ²
b) od 7 do 16 tygodni życia	— 0,035 m ²
c) powyżej 16 tygodni życia	— 0,045 m ²

2.2. Dla indyków:

a) do 16 tygodni życia	— 0,030 m ²
b) od 7 do 16 tygodni życia	— 0,165 m ²
c) powyżej 16 tygodni życia	— 0,225 m ² .

3. Wymagana minimalna wysokość klatki:

3.1. Dla kur:

a) do 16 tygodni życia	— 0,35 m
b) powyżej 16 tygodni życia, z wyjątkiem kogutów	— 0,45 m
c) dla kogutów powyżej 16 tygodni życia	— 0,70 m

3.2. Dla indyków:

a) do 15 tygodni życia	— 0,35 m
b) powyżej 15 tygodni życia, z wyjątkiem indorów	— 0,55 m
c) dla indorów powyżej 16 tygodni życia	— 0,85 m.

Konstrukcja klatki powinna zapobiegać urazom ptaków oraz zapewniać ich swobodne wyjmowanie i wkładanie do klatki.

Podłoga klatki powinna być wykonana z materiału zapewniającego podtrzymywanie wszystkich zwróconych ku przodowi pazurów nogi ptaka.

Nachylenie podłogi klatki nie może być większe niż 8°.

Klatka powinna być wyposażona w odpowiednie pojemniki na paszę oraz wodę umożliwiające ptakom swobodne pobieranie karmy i wody.

III. Wymagania w zakresie podstawowych warunków mikroklimatu**1. Wymagania zwierząt innych niż drób w zakresie temperatur i wilgotności powietrza**

Gatunek i kategoria zwierząt	Temperatura w °C		Wilgotność względna w %
	minimalna	optymalna	optymalna
1	2	3	4
Bydło			
Krowy w oborze	6,0	8,0–16,0	60–80
Krowy w porodówce	16,0	16,0–20,0	60–80
Cielęta w profilaktorium	16,0	16,0–20,0	60–80
Cielęta do 3 miesięcy	8,0	12,0–20,0	60–80
Cielęta powyżej 3 miesięcy	6,0	12,0–16,0	60–80
Jałówki	6,0	8,0–16,0	60–80
Bukaty	6,0	10,0–18,0	60–80
Trzoda chlewna			
Knury stadne	12,0	15,0	75
Lochy luźne i niskoprośne	12,0	15,0	70
Lochy wysokoprośne	15,0	19,0	70
Lochy karmiące	18,0	20,0	70
Prosięta do 14 dni	24,0	28,0	60
Prosięta od 14 do 28 dni	18,0	23,0	60
Prosięta starsze	18,0	21,0	60
Warchlaki	17,0	19,0	60
Tuczniki	15,0	18,0	70
Knurki i loszki hodowlane	14,0	17,0	70
Owce			
Matki z jagniętami do 3,5 miesiąca	8,0	17,0	60–75
Owce po strzyży	8,0	17,0	60–75
Tryki	4,0	10,0	60–75
Młodzież w wychowalni	5,0	12,0	60–75
Tuczarnia	8,0	12,0	60–75

2. Wymagania drobiu w zakresie temperatur i wilgotności powietrza

Gatunek, kategoria i wiek drobiu	Pomieszczenia z dodatkowym źródłem ciepła		Pomieszczenia bez dodatkowego źródła ciepła	Wilgotność względna w % optymalna
	temperatura pod dodatkowym źródłem ciepła	temperatura w pomieszczeniu		
1	2	3	4	5
Kury mięsne				
od 1 do 3 dni	31–33	20–24	32	70
od 4 do 7 dni	30–32	20–22	31	65
2 tydzień	26–29	20–22	28	65
3 tydzień	24–26	20–22	25	65
4 tydzień	20–24	20–22	22	65
od 5 do 8 tygodni	-	18–21	20	65
od 8 do 10 tygodni	-	16–18	17	65
powyżej 11 tygodni	-	15–18	17	65
powyżej 20 tygodni	-	13–16	15	65
Brojlery kurze				
1 tydzień	30–34	20–24	33	70
2 tydzień	26–30	18–20	29	65
3 tydzień	24–26	18–20	25	60
4 tydzień	20–24	18–20	22	60
5 tydzień	-	18–20	20	60
6 tydzień	-	16–20	18	60
od 7 do 8 tygodni	-	16–20	16	60
Indyki				
1 tydzień	35–38	24–26	36	65
2 tydzień	33–35	22–24	34	65
3 tydzień	29–32	22–24	31	65
4 tydzień	26–30	20–22	28	65
5 tydzień	24–26	18–20	25	65
6 tydzień	20–24	18–20	22	65
od 7 do 12 tygodni	-	16–20	16–20	65
powyżej 12 tygodni	-	7–20	10–20	65

3. Wymagania w zakresie oświetlenia pomieszczeń inwentarskich

Oświetlenie dzienne pomieszczeń inwentarskich określa się powszechnie stosunkiem oszklonej powierzchni okien do powierzchni podłogi pomieszczenia. Wymagania w zakresie oświetlenia sztucznego podane zostały w tabeli. Oświetlenie sztuczne pomieszczeń powinno generalnie odpowiadać oświetleniu naturalnemu w godzinach pomiędzy 9⁰⁰ a 17⁰⁰. Minimalne wymagane natężenie oświetlenia sztucznego podano również w tabeli.

Gatunek i kategoria zwierząt lub rodzaj pomieszczeń	Oświetlenie dzienne (stosunek pow. okien do pow. podłogi)	Oświetlenie sztuczne (natężenie oświetlenia w lx)
1	2	3
Bydło		
Krowy, jałówki i cielęta powyżej 2 tygodni	1:18	20–30
Cielęta w profilaktorium	1:10	20–30 (50) ^x
Młode bydło opasowe	1:25	20–30
Pomieszczenie porodówki	1:15	20–30 (200) ^x
Pomieszczenie przechowalni mleka	1:20	50 (200) ^x
Pomieszczenie paszarni	1:20	50
Hala udojowa	1:15	50 (100) ^x
Stanowiska zabiegowe	1:18	20–30 (200) ^x
Trzoda chlewna		
Knury, lochy luźne i prośne	1:20	20–30
Knurki i loszki hodowlane	1:20	20–30
Lochy karmiące	1:20	20–30
Prosięta odsadzone	1:25	20–30
Pomieszczenie dla tuczników	1:30	20–30
Pomieszczenie paszarni	1:15	50
Kury i indyki		
Wychowalnia kurcząt, młodzieży, nioski, brojlernie	nienormowane	20
Wychowalnia indycząt 1–7 dni		50
Wychowalnia indycząt 1–30 tygodni oraz indyki rzeźne		20
Oświetlenie nocne (dyżurne) pomieszczeń dla wszystkich gatunków i kategorii zwierząt		3–5

(^x) — Natężenie doświetlenia okresowego lampami stałymi lub przenośnymi. Wszystkie doświetlenia okresowe powinny się odbywać za pomocą lamp przenośnych.

4. Wentylacja i wymagane ilości wymiany powietrza

Orientacyjne ilości powietrza do wymiany w okresie letnim i zimowym dla bydła, trzody chlewnej i owiec podano w tabeli.

Gatunek i kategoria zwierząt	Wymiana powietrza w m ³ /1 szt. /h	
	okres zimy	okres lata
1	2	3
Bydło		
Krowy	90	350–400
Cielęta w wieku do 2 tygodni	20	80
Cielęta w wieku powyżej 2 tygodni do 6 miesięcy	30	90–120
Jałówki i młode bydło opasowe w wieku do 18 miesięcy	60	250
Jałówki w wieku powyżej 18 miesięcy	70	280–300
Trzoda chlewna		
Knury, lochy luźne i prośne (180 kg)	20	100
Lochy karmiące (200 kg)	50	150
Prosięta odsadzone w wieku do 12 tygodni (30 kg)	8	30
Knurki i loszki hodowlane (100 kg)	20	90
Tuczniki (100kg)	15	80
Owce		
Matki z jagniętami do 3,5 miesiąca	15	70
Maciorki, tryczki i skopki w wieku 3,5–12 miesięcy	12	56
Matki jałowe, maciorki i skopy powyżej 1 roku życia	13	63
Tryki powyżej 1 roku życia	22	100
Drób		
Kury niezależnie od wieku i kierunku produkcji	0,5 ^(x)	5–6 ^(x)
Indyki niezależnie od wieku i kierunku produkcji	0,8 ^(x)	7 ^(x)

(x) — Podane wielkości odnoszą się nie do 1 sztuki drobiu, ale na 1 kg masy ciała ptaków.

Załącznik nr 9

KOSZTY KWALIFIKOWANE PRZEDSIĘWZIĘĆ W ZAKRESIE ROZWOJU I POPRAWY INFRASTRUKTURY
OBSZARÓW WIEJSKICH

1. Koszty zakupu wyrobów i urządzeń oraz robót budowlanych wraz z kosztami obsługi geodezyjnej inwestycji.

2. Koszty w zakresie budowy i modernizacji dróg gminnych i powiatowych.

3. Koszty studiów wykonalności i prac z nimi związanych, pod warunkiem że:

- 1) nie przekraczają 12% całkowitych kwalifikowanych kosztów inwestycji,
- 2) zostały poniesione po dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, a refundacja poniesionych wydatków dotyczy roku, w którym wydatki te były poniesione, z wyjątkiem kosztów studiów wykonalności wybranych projektów,

3) wyboru wykonawcy dokonano zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych.

Refundacji nie podlegają koszty:

- 1) związane z wypłatą odszkodowań,
- 2) związane z aportami rzeczowymi,
- 3) koszty wykonania odwiertów w przypadku inwestycji z zakresu zaopatrzenia gospodarstw wiejskich w wodę wraz z uzdatnianiem,
- 4) koszty budowy lub remontu przepraw mostowych w przypadku inwestycji z zakresu budowy lub remontu dróg gminnych i powiatowych.